
Sprog og sociale ingeniører

Indledning

Essayet er delt op i tre dele. Første del handler om historie, nationale projekter, sociale ingeniører, den særlige danske sammenhæng og forholdet til de fremmede. Anden del handler om sprog og sprogets rolle i forhold til mennesket, familien og naboer, økonomien og nationalstaten. Sproget sættes også i relation til de fremmedes integration i den danske nation. Tredje del er en sammenfattende konklusion af essayets analyser.

Konklusionen i essayet er, at sociale ingeniører ikke skal blande sig for meget i sprogets udvikling. Især ikke sociale ingeniører der iværksætter store nationale projekter. Sproget er dybt integreret i det enkelte menneske. Ord, begreber og sætninger er de midler mennesket anvender til at forstå sig selv og sine omgivelser. Derfor berøver de nationalt sindede sociale ingeniører det enkelte menneskes frihed og integritet, hvis de blander sig for meget. Hvis de tvinger et specielt sprog ned over mennesker.

Danske sociale ingeniører kan i særlig grad finde på at forgribe sig på menneskers sproglige frihed. Årsagen er den særlige historie, der ligger bag skabelsen af det Danmark vi kender i dag. Derfor indledes essayet med en analyse af Danmark. Der lægges særlig vægt på nationale projekter skabt af sociale ingeniører og på danskernes forhold til de fremmede. Der vil også være en historisk perspektivering til andre civilisationer og folkeslag. Hvordan betragtede grækerne og romerne de fremmede?

Konklusionen er, at vi som danskere ikke har gode erfaringer med de fremmede. Vi har tabt. Afgivet territorium og er flere gange blevet besat af fremmede. De fremmede anses som en trussel.

Som nation har vi kigget indad. Skabt et unikt (særligt) homogent (ens) folk. Forsøgt at skille os ud fra mængden. Holdt sammen ved bl.a. at opbygge en omfattende og solidarisk velfærdsstat. Som fremmede er det meget vanskeligt at blive optaget i stammen af danere (danskere).

Konklusionen i essayet er, at vi som en lille nation ikke blot kan tillade, at Danmark skal ende som et multietnisk og multikulturel samfund. Vi vil i så fald fordampe som nation. Det unikke danske vil forsvinde herunder vores identitet, historie, politiske kultur og vores omfattende og solidariske velfærdssamfund.

Anden del af essayet sætter fokus på sproget. Konklusionen er, at sprog er en kompleks størrelse, der vanskeligt lader sig definere.

Sproget har mange funktioner. Det kan være et redskab til at overleve. I sproget ligger vores historie og kultur. Sproget anvendes til social stratifikation (inddeling). Sproget er ofte knyttet til særlige livsformer (måder at leve på). I sproget kan vi finde en særlig fagjargon indenfor forskellige arbejdsområder. Sproget afspejler skabelsen af ny viden, inventioner (opfindelser) og teknologiske innovationer (opfindelser der anvendes i praksis).

Sproget har ofte været anvendt af sociale ingeniører som et redskab til at manipulere med personer. Til at berøve individers frihed og integritet. Omvendt kan sproget også anvendes til at udtrykke følelser, drømme og kreativitet. Med sproget kan vi skabe frihed.

Sprog og sproguancer anvendes forskelligt indenfor forskellige områder af tilværelsen. Vi har særlige ord, begreber og sætninger som vi anvender når vi skal forstå og forklare vores egen eksistens.

Vi anvender særlige ord, begreber og sætninger, når vi er på arbejde, er forbrugere eller under uddannelse. Andre ord, begreber og sætninger når vi er sammen med familien, venner og naboer.

Den samme mangfoldighed gælder for ord, begreber og sætninger, når vi deltager i statens politik som statsborgere. Der gives en analyse af de forskellige opfattelser af nationen, og hvad det betyder for sproget og integrationen af de fremmede.

Konklusionen er, at vi i Danmark har en særlig organisk opfattelse af nationen, som gør det meget svært for de fremmede at blive integreret. Vi er en stamme.

Essayet afsluttes med en samlet og omfattende konklusion.

Del 1: Den danske sammenhæng

Nedenfor gennemgås forskellige projekter som vi danskere har haft med fremmede. Der indledes først med nogle antydninger af mægtige historiske projekter skabt af sociale ingeniører. Der slutes af med en konklusion på den danske sammenhæng.

Mægtige historiske projekter

Mange befolkninger har igennem tiderne forsøgt sig med mægtige projekter. Ofte var de udtænkt af sociale ingeniører. Når vi kommer langt ud i historiens skumring betragter vi projekterne med andægtighed. Vi fascineres. Det kan være det mægtige spanske projekt i Syd- og Mellemamerika eller amerikanernes kolonisering af det vilde vest.

Det hellenistiske projekt dyrkes stadig i det almene danske gymnasium. Geografisk og kulturelt fik det hellenistiske projekt sin største udstrækning under den unge og ivrige Alexander Den Store fra Makedonien. Han var ikke græsk i traditionel forstand. Alexander var født udenfor de kendte græske bystater Athen, Sparta og det Attiske forbund.

De fremmede i oldtidens Grækenland var ikke rigtige borgere med rettigheder og pligter. Ofte var de slaver. Grækernes identitet lå i deres sprog og religion. Alle andre var "*barbarer*". Det græske fællesskab lå ikke i bystaternes politiske styreform. Sparta og Athen var organiseret på meget forskellig måde. Nationen var rodfæstet i kultur mere end i politisk-institutionelle forhold.

Bevidstheden omkring social ingeniørkunst var i sin vorden. Love blev nedskrevet – f.eks. Solons love. Filosofer som f.eks. Platon og Aristoteles udviklede tanker om, hvordan den perfekte stat skulle indrettes. I dag vil vi kalde det for håndbøger i, hvordan rammerne skal være for det gode liv i den gode stat.

På det europæiske kontinents sydlige spids udvikledes Romerriget. Romerne havde en mere pragmatisk (praktisk) vinkel på social ingeniørkunst. Deres bondefornuft gjorde dem til bedre imperiebyggere set i forhold til de græske brushoveder. Romerne skabte et bureaukrati og en omfattende lovgivning. Deres infrastruktur var formidabel med byer, veje, akvædukter og kloakker. Romerne forstod at skabe kollektive (fælles) goder. Især freden "*Pax Romana*". Romerne skabte i lange perioder tryghed for statsborgerne.

Fremmede, som accepterede romernes overhøjhed, kunne få borgerskab og i nogen grad selvstyre. De fremmede kunne i perioder opnå høje stillinger i riget. Ofte var feltherrerne germanere. Romerriget var multikulturelt og langt fra etnocentristisk. Det vil sige, at romerne kunne forstå fremmede kulturer på de fremmede kulturers egne præmisser.

Den romerske ungdom lærte græsk. De overtog med åbne arme den rige græske kultur. I den østlige del af Romerriget (Byzantium) glemte man efterhånden latinen. I lange perioder accepterede romerne religioner der var forskellige fra deres egne. De kristnes problemer skyldtes i nogen udstrækning, at de i deres hovmod ikke ville acceptere den romerske cæsar (kejser) som kongen på jorden.

Det nationale fællesskab i Romerriget lå ikke så meget i sprog og religion, men mere i de politisk-institutionelle rammer. En af årsagerne til Romerrigets store udbredelse og succes skyldtes netop deres evne til at integrere de fremmede. Det var social ingeniørkunst på højt plan.

Til sidst blev presset fra de fremmede germanske stammer for stort. Den vestlige del af Romerriget gik til grunde i folkevandringens kaos. Vandringerne som var datidens flygtningestrømme. Årsagen til Romerrigets opløsning skyldes dog et samspil mellem mange faktorer.

På det europæiske kontinents nordlige spids har vi også haft projekter, men i en mindre skala. De nordiske nationalstater har f.eks. vikingeprojektet. Den sociale ingeniørkunst var

på et beskedent niveau. Skriftligt har de sociale ingeniører kun skrevet ubehjælpssomme indskrifter på sten. Der var ikke tale om et stort samlet projekt. Det var i virkeligheden røverbander, der for personlig vindings skyld drog ud med både for at hærge de ubeskyttede kyster. Den stærkeste høvding regerede. Vikingerne huggede kirkesølv, voldtog og opførte sig.

Vikingerne skabte ikke kollektive goder så som en omfattende fælles infrastruktur eller fred. Det var et naturfolk, der levede i jordhuler og utætte træerønner. Borgene bestod af jordvolde og træhuse. Deres træskibe var dog overlegne på et punkt. De var bygget til at kunne tåle strandinger. De behøvede ikke havne, men kunne løbe direkte ind over revler. Samtidig kunne de sejle hurtigt.

Vikingeprojektet har ikke sat sig mange spor. Nogle gravsten, jordvolde og rester af skibe. Kolonierne af vikinger i det nuværende Frankrig (Normandiet) og i England (Danelagen) blev hurtigt assimileret (optaget) og udslettet af andre stærkere kulturer.

Vikingernes fællesskab bestod i at give hinanden sikkerhed og hjælpe hinanden under røvertogterne. En nationalfølelse omkring politiske institutioner eller sprog, religion og kultur var ikke særlig udviklet. Der var snarere tale om et traditionelt primitivt stammefællesskab.

Stammens medlemmer holder sammen for at overleve. Stammen har ikke nogen fælles vision eller mission, som den ønsker at udbrede til andre. Ingen styreform, sprog og kultur der skal eksporteres til fremmede. Den sociale ingeniørkunst handlede kun om at kunne klare sig til dagen og vejen. Ingen bøger og tanker om den gode stat og det gode liv. I vikingetiden blev de fremmede ofte brugt som trælle.

Danmark og projekter med fremmede

Danmark

Kontinentets nordlige næsetip med tilhørende småøer mod øst kalder vi i dag for Danmark. Beliggenheden har historisk medført mange møder med fremmede. De danske stræder har været trafikårer mellem store nationer som Rusland, Tyskland og Storbritannien.

Som lille og klemt nation har vi siden svenskerkrigene i 1600-tallet og i første halvdel af 1700-tallet ikke udtænkt og iværksat store projekter, der tåler sammenligning med de mægtige naboer. For at få lidt glorie af storhed har vi måtte forlægge Dannebrogsmynen til starten af 1200-tallet et sted i det nuværende Estland.

Kalmar-unionen fra 1397 nævnes ofte. Det var et stort dansk projekt. Her lykkedes det for Margrethe 1. at forene Danmark, Norge, Sverige, Finland, Island, Grønland og Færøerne. Unionen fik kun en kort levetid. Hvis den var blevet til en fælles skandinavisk stat kunne vi måske i dag have et fælles skandinavisk standardsprog.

Som et udkantsområde har vi danskere langt hen ad vejen fået lov til at passe os selv. Ud over stræderne, har vi historisk set ikke haft nogen særlig værdi. Allerede i Første Verdenskrig var stræderne blevet ligegyldige. Den britiske statsmand Winston Churchill anså Danmark som et forland til Tyskland. En stat som man ingen garantier kunne give.

Danmark havde ingen strategiske råstoffer. Den britiske flåde kunne hverken finde træ, jernmalm eller fossilt brændstof hos bønderne mod øst. Set i en global sammenhæng havde den flade halvø med omkringliggende øer ikke nogen særlig herlighedsværdi. Det var ikke et sted, man valfartede til som f.eks. alperne.

Som lille nabo til de store innovative nationer kunne Danmark levere fødevarer. Det kan sammenlignes med nordafrikanerne, der leverede korn til romerne. Den første industrielle revolution sker i Storbritannien med udgangspunkt i mekanik og damp. Den anden industrielle revolution sker i Tyskland med udgangspunkt i kemi, elektronik og motorer. I vores egen danske optik er vi meget stolte af den revolution, der lå i, at vi omlagde fra kornproduktion til animalsk produktion i sidste halvdel af 1800-tallet. Men vi var stadig bønder!

Ud over nogle få stjerner som Lego, Novo Nordisk, Grundfos, Danfoss, B&O og AP-Møller er de fleste danske virksomheder underleverandører til globale bilfabrikker, elektronikkoncerner, flyfabrikker, IT-virksomheder og store mærkekæder.

Siden 1600-tallet er Danmark geografisk blevet mindre og mindre. Vi er territoriale tabere på excellence. Som tabere af krige og land fandt vi hurtigt ud af at dyrke os selv. De nationale sociale ingeniører kunne ikke iværksætte store udadvendte projekter. Projekter hvor de kunne eksportere det danske sprog, den danske kultur og styreform.

Tænk engang på englændernes rige. Her gik solen aldrig ned. Det var et mægtigt projekt for den hvide mand. Baggrunden var ø-rigets flådemagt. Union Jack (det engelske flag) svajede over hele jordkloden. Tænk engang på tyskernes projekt med udgangspunkt i en overlegen infrastruktur i form af jernbaner og veje. Det var en stor landmagt. I starten af 1900-tallet byggede de en højsøflåde der skulle matche Royalmarine. Den blev dog forskræmt ud for Jyllands vestkyst ved Jyllands-slaget i 1916 under Første Verdenskrig. Tænk engang på russernes panslaviske projekt eller franskmændenes projekt med baggrund i deres politiske institutioner, kultur og filosofi. Sprogens udbredelse var vigtigt for alle projekterne. Det var engelsk, tysk, russisk og fransk.

De danske sociale ingeniører kiggede ind ad. De arbejdede på at forfine de sociale systemer. De blev omfattende og forpligtende. Vi skulle holde sammen. Som hedens konge Dalgas sagde: "*Hvad udad tabes skal indad vindes*".

Naturligvis var det traumatisk for os danskere, at det forenede Tyskland opslugte store landområder ved Jyllands fod i 1864. I starten af samme århundrede var vi så uheldige at lade driftige danske købmænd tjene store penge ved at handle med Napoleons Frankrig. Vi var måske slet ikke så neutrale? Det førte til krig med England. Verdens største flåde bombarderede os ved flere lejligheder. Vi fik slaget på reden i 1801 og bombardementet af København i 1807. Den danske stat gik bankerot i 1813. Vi måtte afstå Norge i 1814. Samme år fik vi den første lov om grundskole for danske børn. Der blev nu 7 års skolegang.

Bønderne skulle gøres til gode nationale borgere. I skoleloven står der i § 22 at:
" Ved Børnenes Underviisning skal der i Almindelighed tages Hensyn til at danne dem til gode og retskafne Mennesker, i Overeensstemmelse med den evangelisk-christelige Lære; samt til at bibringe dem de Kundskaber og Færdigheder, der ere dem nødvendige for at blive nyttige Borgere i Stater". De skulle lære at tale og skrive dansk.

Bemærk at den første danske retskrivningsordbog først blev udgivet i 1872. Det var Svend Grundtvigs Dansk Haandordbog. Udgangspunktet var de retskrivningsregler, Kirke- og Undervisningsvæsenet fremlagde i et cirkulære af 21. februar 1872. Før denne tid, var der ingen faste regler for, hvordan man skrev og stavede dansk.

Inspireret af de mange nederlag og Napoleons flammende nationale borgerhære skulle den multinationale befolkning gøres dansk. Fordanskningen gik i gang. Der udvikledes langsomt et rigsdansk, som alle skulle lære. Udgangspunktet var en dialekt på det østlige Sjælland. Først i midten af det forrige århundrede var det nationale projekt ved at være realiseret. Væsentlige aktører var det nationale uddannelsessystem og det landsdækkende radio og tv. Dialekterne hørte til i udkantsområderne. Det var kun noget de gamle eller uuddannede talte. Desværre løb de nationale ingeniører så ind i den nye indvandring til landet i 1960-erne. Det danske projekt kom i fare!

Der var andre faktorer end de notoriske nederlag, der medvirkede til at udbrede den nationale bevidsthed i Danmark. Hovedinspirationen kom fra den franske revolution i

1789. Den tog udgangspunkt i folkets ret til at bestemme selv. Senere kom romantikken, der dyrkede folket og landskabet. Folkets sjæl lå i sproget. I Tyskland havde man Fichte, i Danmark Oehenschläger og i Norge Bjørnson.

I det danske taberprojekt skulle utilfredshed og ulighed mellem klasserne nivelleres. Land og folk skulle kultiveres og bringes sammen. Ideen var at den lille stamme virkelig måtte holde sammen, hvis den skulle overleve i forhold til de store nationers menneskehave. Sproget blev et vigtigt element i de sociale ingeniørers arbejde. De andre småstater i Norden anvendte samme strategi. Over tid blev der udviklet såkaldte velfærdsstater omkring de nordiske stammer. Man talte om den nordiske model. De patriarkalske velfærdssystemer minder stærkt om vikingetidens organisering omkring slægter og høvdinge. Her udviste man omsorg for slægtens medlemmer. Som fremmed var det selvfølgelig meget vanskeligt at blive medlem af slægten. Det krævede særlige ritualer at blive optaget. Det kunne f.eks. ske ved et bryllup.

Efterhånden opstod der en enestående sammenhæng mellem stat og folk. Folket blev til staten. Staten blev til folket. Selv i dag er der en lille magtdistance og stor social lighed mellem borgerne i de skandinaviske lande.

I de nordiske velfærdsstater er adgangen til modtagelse af ydelser, pleje, omsorg eller andre tilbud universalistisk. Det vil sige at det gælder for alle. Ofte er der tale om et retskrav. Gavmildheden skyldes det nationale fællesskab, stammemetankegangen og den etniske homogenitet. Da systemerne blev opbygget var her næsten ingen fremmede.

Nationale sociale ingeniører har forsøgt at eksportere modellen til fremmede folk i udlandet, men uden større succes. En af årsagerne er den manglende etniske homogenitet i andre stater.

Ud over at raffinere stammernes sociale systemer kørte de nordiske småstater nogle mindre projekter i forhold til små etniske minoriteter. Nordmændene og svenskerne havde deres samere i nord. Nordmændene er yderligere berygtet for deres tidligere så intense

sprogstrid mellem bokmål og nynorsk. Finnerne havde svenskere. Danmark havde dels et lille projekt ved Jyllands rod. I dag er det kun et lille dansk mindretal syd for grænsen og et lille tysk mindretal nord for grænsen. Dels et nordatlantisk projekt på Færøerne og Grønland som befolkningsmæssigt ikke omfatter mere end en mellemstor by.

Historisk har der ikke været store åndelige projekter som er udgået fra det danske område. Vi har ikke igangsat religiøse og ideologiske projekter, som f.eks. kristendommen, protestantismen, marxismen, socialismen eller liberalismen. Vi har ikke haft en Jesus, Luther, Karl Marx, Rousseau, Voltaire, Newton, Kant, Hegel osv. For Danmark blev det kun til lidt børneeventyr. Det danske sprog er ikke noget særligt. Mange fremmede synes vi taler med kartofler i munden. Det danske ordforråd er ikke specielt stort. Dansk tales af ca. 5 millioner mennesker. I Mexico City bor der ca. 20 millioner mennesker!

Det globalt unikke ved Danmark er vores taber-historie, homogenitet, stærke fællesskabsfølelse, den omfattende velfærdsstat med vores lighed og omsorg for hinanden.

Indvandrerprojektet

I sidste halvdel af forrige århundrede oplevede vi danskere en stigende kontakt med fremmede. Det startede med gæstearbejdere fra især Tyrkiet og det tidligere Jugoslavien. Det var ufaglærte arbejdere med en landbrugsbaggrund. De bosatte sig omkring store danske virksomheder som f.eks. stålvalseværket i Frederiksværk.

Der var ikke meget fest og farver over indvandrerprojektet. Det bestod af boligblokke af beton. Ensformigt og snavset arbejde. For os danskere var indvandrerens sprog uforståeligt og ligegyldigt. Deres kultur virkede ikke sofistikeret, men snarere gammeldags. Det var en kultur, der hørte hjemme i landsbrugssamfund.

Indvandrerprojektet var ikke et nationalt eliteprojekt. Det var ikke skabt af sociale ingeniører, der søgte glamour. Det var et rigt og avanceret samfund, der havde nogle kedelige arbejdsopgaver, som det ikke selv ville varetage. Som danskere var vi dengang ligeglade med om kvinderne bar tørklæde eller om mændene kunne tale dansk. De skulle bare passe deres arbejde og bidrage til det økonomiske boom. Projektet havde ikke nationale undertoner. Alt tegnede sig godt for den danske nation. Vi fik job, biler, parcelhuse, sommerhuse, vaskemaskiner, fryserne, fjernsyn, ferierejser og uddannelser. De fleste blev rigere.

Vi har historisk haft lignende projekter med fremmede. Roepolakker på Falster og kartoffeltyskere på den jyske hede. De jyske bønder var ikke selv interesseret i at forsøge sig med kartofler på heden. Arbejdet var hårdt. Udbyttet usikkert og lille. De fleste tyskere måtte også opgive. De rejste tilbage til Tyskland.

Historisk har vi også haft grupper af personer, der flygtede til Danmark. F.eks. huegonotter fra Frankrig, jøder fra Nazi-Tyskland og i de sidste måneder af Anden Verdenskrig tyske flygtninge. De sidste årtiers flygtningestrømme til Danmark er således ikke noget nyt.

Europaprojektet

Europaprojektet havde glamour. Sammenslutningen af de europæiske folk var tænkt af store ånder som den franske udenrigsminister Robert Schuman og selv Winston Churchill. Med to verdenskrige i frisk erindring var ideen at skabe rammer, der kunne bidrage til fred og samarbejde mellem Europas to store nationalstater Tyskland og Frankrig. Staternes kul- og stålproduktion skulle kontrolleres af et fælles organ - Den Høje Myndighed. Man ville forhindre at de to lande oprustede på ny. Franskmændene ønskede at få styr på tyskerne. De sociale ingeniører ønskede at skabe en stadig "*snævrere sammenslutning mellem de europæiske folk*".

I starten var det europæiske samarbejde båret frem af verdenssproget fransk. I en dansk sammenhæng appellerede det kun til en lille elite, som professionelt kunne begå sig på fransk. Her var der et projekt, de kunne have for dem selv. De kunne skille sig ud for mængden.

De tysk-germanske og latinsk-galliske befolkninger blev allerede forsøgt forenet under Karl Den Store i 800-tallet. Datidens sociale ingeniører gik i gang med et vældigt civilisationsprojekt indenfor lovgivning, kirke og oplysning. Som så mange andre store projekter gik projektet i vasken. Ingeniørernes forfængelighed gav sig udslag i arvestridigheder og krige. Europaprojektet er mange gange siden forsøgt realiseret.

Napoleon ville skabe store oplyste borgerstater på baggrund af fransk politisk kultur. Centraleuropa blev besat og udplyndret. Revolutionsprojektet fra 1789 der byggede på frihed, lighed og broderskab blev forvandlet til et militærdiktatur. Intentionerne var store, men de fleste forsvandt i den russiske vinter. Resterne lever videre i dag i den franske republik og i Den Europæiske Union.

Franskmændene var og er sociale ingeniører par excellence. Siden enevælden har de centraliseret og bureaukratiseret. Anekdoten er, at på samme klokkeslæt undervises de franske skolebørn i samme stof over hele republikken.

I modsætning til briterne var de franske kolonier ikke blot handelsstationer. Det var områder, der skulle gøres franske i sprog og kultur.

De store franske sociale ingeniører havde været for ambitiøse. Solkongens efterfølgere endte på skafottet. Napoleons borgersoldater frøs ihjel på de russiske stepper. Måske handlede projekterne ikke kun om fransk kultur og sprog, men om personlig magt og forfængelighed. Som Louis XIV. sagde i 1655: "*L'état, c`est moi*".

Bismarck var mere beskeden. Med udgangspunkt i Preussen ville han samle de tyske småstater. Man taler om den tyske "*Gründer periode*". På trods af de heldige krige mod

Østrig-Ungarn i 1866 og Frankrig i 1870 accepterede tyskerne de andre nationers ret til selvbestemmelse. Indlemmelsen af de danske besiddelser i 1864 skete efter dansk chauvinisme (selvhævdelse) overfor de tysktalende i hertugdømmerne. Den demokratiske forfatning – Junigrundloven - skulle kun gælde for de "*rigtige*" danskere nord for Kongeåen. De nationalliberale ville det danske projekt frem for den multinationale helstat. De var uheldige nationale sociale ingeniører.

Tidligere var tysk vidt udbredt i den danske statsadministration. Danmark mistede en stor luns af landskabet. Vi blev en endnu mindre befolkning. Det blev et Danmark bestående næsten kun af danskere. Et Danmark for danskere. Vi gjorde en dyd ud af nødvendigheden. Vi blev ét folk. Globalt set er en stat som den danske næsten uden etniske minoriteter en ejendommelighed. Noget der naturligvis er værd at bevare.

Hitler var også en klassisk social ingeniør. På baggrund af germansk kultur ville han skabe et tusindårsrige på det europæiske kontinent. Et "*Neuropa*". Et Europa hvor den ariske race skulle dominere. Et herrefolk. Med en hidtil uset systematik, effektivitet og kynisme gik han og mange tyskere i gang med germaniseringen. Heldigvis var også dette projekt for ambitiøst. De andre store stater slog sig sammen og fik projektet knust.

Efter krigen levede Europaprojektet videre på den vestlige side af Rhinen. Sociale ingeniører gav det momentum. Germanerne måtte være med, hvis de blot accepterede at gallerne tegnede projektet udadtil!

Efter Sovjetunionens fald, kommunismens opløsning og den tyske genforening er projektet i dag ved at være et virkeligt europæisk projekt. Et dybt og forpligtende samarbejde mellem suveræne nationalstater. Tanken om een stor fælles europæisk nation med et fælles europæisk sprog er usandsynlig. Alt for mange europæiske projekter er strandet. Stater og nationer vil ikke frivilligt lade sig opsluge. Tværtimod er mange institutioner og aspekter af det europæiske samarbejde ligefrem med til at fastholde stater og nationer. Institutioner som giver staterne og nationerne legitimitet og status. Undersøgelser viser, at kun meget få danskere opfatter sig selv som europæer.

Det atlantiske anglesaksiske projekt

Anden Verdenskrig gav endnu et nederlag for os danskere. Den 9. april 1940 fik vi besøg af fjerne slægtninge. Vores fælles ophav og sproglige slægtskab kommer fra de germanske stammer. Frivilligt lod vi os besætte, og naturligvis blev vi behandlet pænt. Ingen luftbombardementer af danske byer. Regering og befolkning rørte først på sig da det stod klart, at tyskerne ville tabe.

Tyskerne var ikke særlig interesseret i Danmark udover, at vi kunne være et udstillingsvindue for hvor pænt tyskerne kunne behandle besatte nationer. Tyskerne var interesseret i Norge og de gode havnemuligheder i fjordene. Danmark var et trappetrin til Norge. Danske flyvepladser og jernbaner var nødvendige for besættelsen af Norge.

Under besættelsen fik arbejdet med at holde den danske stamme sammen ny næring. Det blev til fælles alsang og dyrkelse af kong Christian X. Nogle få kæmpede frivilligt på østfronten sammen med værnemagten.

Vi blev befriet i 1945. Med hiv og sving blev vi accepteret som hørende med til sejrsherrerne. Heldigvis kom englænderne først. Kun på Bornholm stod russerne fast. Det blev indledningen til deltagelsen i det anglesaksiske projekt. Det var ikke et helt frivilligt valg. De nordatlantiske besiddelser var mere eller mindre formelt besat af Storbritannien og USA. Tyskerne var slået. Hamborg, Berlin og de andre store tyske byer var rygende ruiner. Det mægtige kommunistiske og slaviske projekt virkede ikke tiltalende på en lille stamme som den danske. Naturligvis var der nogle få kommunister, der ønskede at Danmark skulle blive en brik i det kommunistiske projekt.

Anglerne og sakserne kommer fra områderne syd og øst for Jyllands fod. De drog sammen med jyderne over Nordsøen i 449. Her fordrev de kelterne fra det land som senere blev til England. "*Englaland*" som betyder anglernes land. Stammernes vestgermanske dialekter smeltede sammen og især den saksiske dialekt blev dominerende. Det var bl.a. truslen fra vikingerne, der fik stammerne til at samarbejde.

Det anglesaksiske projekt er det hidtil største, vi har set. Det er globalt og endog ekstraterrestrisk (uden for jorden). Først havde vi "*Pax Britannia*" og siden "*Pax Americana*". Allerede i 1969 gik amerikanske statsborgere rundt på månen. Efter sammenbruddet af Sovjetunionen står USA tilbage som verdens eneste og mægtigste supermagt.

Historisk blev de britiske øer efterhånden overbefolket. Borgerne måtte have mere plads. Tankegangen var ikke meget forskellig fra tyskernes senere begreb om "*Lebensraum*". Den britiske industrialisering krævede også råstoffer og et marked at afsætte produkterne på. Et ørige som det britiske der grænsede op til et mægtigt ocean og en voldsom Nordsø udviklede naturligt en suveræn flådeteknologi. De byggede hundredvis af flydende fæstninger. I starten af det 20. århundrede var deres store slagskibe - Dreadnoughts – næsten uovervindelige.

Efter to opslidende verdenskrige påtog sprogfællerne mod vest sig opgaven som verdens leder. USA blev verdens mægtigste magt. I dag står de på deres apeks (top). Efterkommerne af anglerne og sakserne kan som de eneste i verden lancere et stjernekrigsprojekt. De har kapacitet til at jage, finde og straffe stater, nationer og enkeltpersoner over hele jordkloden. USA kan og vil være verdens politibetjent.

Det atlantiske projekt var i starten ikke noget danskerne elskede. Men besættelsen og det tyske nederlag betød at tysk ikke var på mode. Som en senere frontliniestat til Sovjetunionen kunne vi ikke gøre andet end at lade os amerikanisere. Vi modtog med glæde Marshall-hjælpen. Vi lod os integrere i de amerikansk dominerede internationale samarbejdsorganer som OEEC (OECD), Verdensbanken og Den Internationale Valuta Fond og ikke mindst NATO.

Som våbenproducent under krigen, og med et intakt produktionsapparat, oversvømmede amerikanerne vesteuropæerne med amerikanske varer. Anglesakserne var vinderne. Engelsk trængte ind over alt i den danske stamme.

Den pragmatiske (handlingsorienteret) anglesaksiske filosofi og litteratur erobrede mange læreanstalter i Danmark. I forhold til den gamle og tunge europæiske litteratur var den anglesaksiske litteratur nærmest håndbogsagtig. Lige noget man havde brug for i en hurtig tid hvor alle skulle have en uddannelse. Det er uomtvisteligt, at amerikanske tekstbøger er handlingsorienterede og pædagogiske.

Tidligere var der også venstreorienterede miljøer, der holdt fast ved det tyske og franske. Miljøerne er blevet mindre. I intellektuelle kredse er dansk i dag ligefrem et sekunda (andenrangs) sprog. Kendskab til Danmarks historie er noget som akademikere overhovedet ikke beskæftiger sig med. Den anglesaksiske pragmatisme har erobret elitens sind.

Interessant nok har det anglesaksiske projekt ikke betydet at Danmark oversvømmes af fremmede med dette modersmål. Det viser klart, at der ikke er tale om en gensidig sproglig og kulturel interesse mellem danskere og anglesaksere.

Når det for alvor går op for os danskere, at vi ikke længere er nogen frontliniestat, der står over for en stor og farlig trussel fra øst, vil vi neddrole det anglesaksiske projekt. Sikkerhedspolitisk har vi ikke brug for USA i samme omfang som tidligere. Som småstat kan vi roligt lade de store stater tage sig af verdens politiopgaver.

Der skal ikke meget tænkning til at konstatere, at på langt sigt passer de anglesaksiske liberalistiske ideer om et ureguleret marked, frihed og individualisme ikke til en lille stamme som den danske, hvis mål det er at overleve i de globale folkehaver. Vi må koncentrere os om at holde sammen. Vi må være idiosynkratiske. Et ureguleret globalt marked og total individuel frihed er kun for de store og stærke stater. Dem som altid vil kunne klare sig i konkurrencen.

Den anglesaksiske neoliberalisme vil rive vores velfærdsstat og stamme i stykker. Hvis vi for alvor deltager i den globale arbejdsdeling og lader de komparative fordele råde, vil den danske nation blive reduceret til et mægtigt vejkræds med servicestationer,

morskabsparker, vikingemuseer og hoteller. Landbrug og industri vil forsvinde. Dansk vil som sprog uddø til fordel for engelsk.

Strategien bag deltagelse i flere projekter

Strategisk har vi siden Anden Verdenskrig deltaget i fire projekter med fremmede, for på den måde ikke at forpligte os for meget i et enkelt projekt. Hvis vi gjorde det, ville vi med stor sandsynlighed blive opslugt af en enkel eller nogle få store nationer.

Det anglesaksiske projekt sker især igennem NATO. Men altid med stor skepsis. Derfor turde politikerne i mange år ikke fortælle den danske befolkning at USA havde atomvåben på Grønland. Vi ønsker ikke at bidrage med store midler. Vi vil ikke have hverken amerikanske eller britiske tropper permanent i Danmark. Skepsissen har dog ændret sig i de sidste 10 år efter USA står tilbage som vinder af Den Kolde Krig. De fleste holder med en vinder. I dag tager Danmark ikke forbehold.

Den sikkerhedspolitiske sandhed er, at vi danskere i mange generationer ikke har været i stand til reelt at håndhæve Danmarks suverænitet. I flere hundrede år har den britiske og tyske flåde kontrolleret vore farvande desuagtet, at vi i vores selvforståelse selvfølgelig skulle have en selvstændig flåde med det røde splitflag. Luftrummet har siden afslutningen af Anden Verdenskrig været kontrolleret af amerikanerne. Hvis de ville, kunne amerikanerne med deres øjne i rummet, følge de danske statsborgers udendørs aktiviteter.

Det globale projekt foregår igennem De Forenede Nationer (FN). Som lille og svag nation må vi gå ind for overholdelse af folkeretten. Vi mener, at stater er ens, og at der også skal vises respekt for små stater.

Det nordiske projekt er igennem Nordisk Råd. Det har hidtil bygget meget på følelser. De nordiske lande har i flere hundrede år været for små til at garantere hinandens sikkerhed.

Men et sprogligt og kulturelt fællesskab eksisterer mellem landene. Fællesskabet vægtes især af lægfolk, mens intellektuelle ikke finder meget prestige i nordiske kontakter. Det er en kendsgerning at småstaterne våger over hinanden som var det mindre søskende. De plagierer (efterligner) og lider af gensidig jalousi. Da staterne hver især bliver nødt til at være ideokratiske (særegne) for ikke at blive opslugt af andre stater og nationer har de også af den grund vanskeligt ved at samarbejde.

Efter Berlin murens fald i 1989 og Sveriges og Finlands medlemskab af EU har det nordiske samarbejde fået mindre betydning. Dog er samarbejdet omkring Øresundsbroen og en fælles region omkring København og Malmø interessant. Måske vil der på langt sigt opstå et nyt blandingsprog af københavnsk og skånsk.

Som omtalt har vi endelig det store europæiske projekt. Et projekt som aldrig har været folkeligt, og næppe bliver det. Naturligvis appellerer en europæisk union eller en europæisk føderal stat altid til nogle brushoveder, der vil frem i verden. De elsker store projekter og de kan sprog. De vil gøre karriere og gerne ud at rejse. Men for den almindelige dansker der ser, hvordan vestkysten efterhånden året rundt bliver befolket af germanere, vil angsten altid være der. Hr. og fru Jensen taler ikke tysk. De har ikke råd til Audi og Mercedes. De ønsker ikke at give slip på de få naturperler, de har tilbage.

Almindelige danskere, der har været syd for grænsen, ønsker ikke, at Danmark skal forvandles til mægtige byer med trafikpropper, stor social ulighed, høj kriminalitet og nogle steder næsten slum.

Det europæiske projekt er elitens projekt. Et projekt der skal skabe fred i Europa, men som vi danskere kan bruge til at afbalancere det anglesaksiske projekt. Jo mægtigere USA bliver, jo mere vil den danske elite satse på det europæiske projekt. Men med slæbende fødder da hele stammen ikke er med. En rigtig europæisk demokratisk forfatning vil reducere Danmarks indflydelse. I det demokratisk valgte europæiske parlament får den danske stamme måske samme stemmewægt som Berlin, Hamborg og omegn eller een af de italienske regioner.

Konklusion på den danske sammenhæng

Danmark er en lille uheldig stamme som i de sidste mange hundrede år har måtte afgive land og indflydelse. I forsøget på at overleve har almindelige danskere i fællesskab med nationale sociale ingeniører skabt et system og en kultur, der er tilpas særegen til, at vi danskere skiller os ud fra folkehavet på kontinentet. Vi har skabt noget lim, der får os til at holde sammen. Elementerne i denne bygning er sproget, men også velfærdsstaten. Igennem et omfattende og velplanlagt uddannelsessystem foregår fordanskningen.

Som lille nation er vi tvunget til at være forsigtige med de fremmede. Ikke mindst fordi vi som tabere ikke har gode erfaringer med fremmede. Derfor deltager vi i flere forskellige projekter med forskellige fremmede. Vi vil gerne handle med de fremmede. Nødtvungen vil vi indgå alliancer med dem, men kun hvis vi kan se en fordel for vores stamme.

Den historiske angst gør, at vi som nation ikke ser mulighederne. Vi har ikke opdaget, at vi ved hjælp af de fremmede faktisk kan eksportere vores sprog, kultur, værdier, holdninger og samfundssystem videre ud i verden. At de fremmede kan være ambassadører for det danske. At vi kan fordanske vores nære- og fjerne omgivelser for på den måde at gøre verden mere sikker og tryk for os danskere. At de fremmede også kan gå hen og blive en vigtig arbejdskraft, når den danske befolkning ældes. At de kan bidrage til velfærdsstatens overlevelse.

Det store nationale projekt var lige ved at lykkes i 1950`erne. Tyskerne havde forladt landet. Danmark var meget tæt på kun at være for danskere. Som andre nationer blev vi ramt af de gode konjunkturer i 60`erne. Vi ville have mere og mere. Vi inviterede gæstearbejdere fra fremmede lande desuagtet, at det ikke bidrog til det store projekt "*Danmark for danskere*". Vi tænkte kun på penge!

Del 2: Sprog

Påstanden er, at sociale ingeniører bør være meget varsomme, når de går i gang med sprogprojekter. Især hvis projekterne har til hensigt at skabe eller opretholde nationalstater. Derfor er diskussionen omkring tosprogethed og integration ofte en diskussion på nationalstatens præmisser. Ideen er, at diskussionen i stedet bør være på menneskets præmisser.

Sprog er et redskab til at overleve

Forskere mener, at de første hominider (mennesker) på jorden ikke havde et sprog. Hjernevolumen hos Homo erectus var kun ca. halv så stor som det moderne menneskes i dag. Sproget er udviklet som svar på praktiske problemer i relation til overlevelse. I jagt og krig har det været hensigtsmæssigt at kunne tale sammen. At have fælles lyde der betyder farligt dyr, angrib, flygt osv.

Livets udviklingslove i form af variation og selektion har gjort sig gældende. De smågrupper af hominider der udviklede et sprog kunne bedre planlægge, handle og overleve end grupper, der ikke havde et sprog. I sproget kunne de akkumulere (gemme) viden. De ældre generationer kunne overlevere viden til de yngre generationer. De gamle jægere kunne fortælle de yngre jægere om gode revirer og jagtmetoder.

Over tid voksede de artikulerende (talende) grupper sig større på bekostning af de ikke-artikulerende grupper. Stammer med et mere avanceret sprog vil med tiden få en lille fordel i forhold til stammer med et simpelt sprog. Et avanceret sprog kendetegnes ved at have mange ord, begreber og sætninger.

Et avanceret sprog er en bedre metakode til at aflæse og ophobe fysiske, psykiske og sociale fænomener. Sproget kan lidt groft betragtes som et kompas. Det gør det muligt for

mennesket at orientere sig både i forhold til sin egen bevidsthed, til andres bevidstheder, og i forhold til den fysiske verden. Sproget er det værktøj, hvormed vi hele livet igennem prøver at mestre verdens totalitet. Sproget bringer os i forbindelse med fortiden, nutiden og fremtiden.

Sprog skabes i sociale fællesskaber. I verbaliserede møder mellem mennesker. Sproget udvikles konstant i møderne. Det afspejler variationen i bevidstheder og omgivelser. Sproget afspejler menneskets evne til at lære at lære. Evnen til at ændre færdigheder, kundskaber, holdninger og adfærd. Evnen til at manipulere og kultivere materialer og omgivelser. I processen udvikles sproget. Ord, begreber og sætninger er udtryk for en forskel, der gør en forskel. Ellers ville ordet, begrebet eller sætningen ikke eksistere.

I menneskets tilegnelse af ord, begreber og sætninger vokser kombinationsmulighederne mere end eksponentielt. Tænk på kassen med legoklodser der tømmes ud på gulvet. I forhold til de først fire klodser der faldt ud vokser mulighederne for bygningskonstruktioner nærmest uendeligt, når de flere hundrede klodser ligger på gulvet.

Ord, begreber og sætninger er brændstof til menneskets fantasi og kreativitet. I internaliseringen (bliver en del af personen selv) af sproget sker der ligefrem en selvgenerering. Det enkelte menneskes sprog bliver mere eller mindre unikt. Det afspejler individets evner, historie og identitet.

Sproget er menneskehedens vigtigste bygning. Større og mægtigere end pyramiderne og den kinesiske mur. Sproget er den totalitet mennesket fødes ind i og forsvinder fra ved døden.

Ingen ejer sproget. Hverken individet eller fællesskabet. Sproget skabes i gråzonen mellem aktør og struktur. Sproget kan ikke forstås i en simpel årsags-virkningskæde. I menneskets tilværelse er sproget årsag og virkning, og virkning og årsag. Det er også middel og mål. Sprog er simpelthen liv.

Derfor kan sproget ikke blot analyseres i årsags og virknings relationer eller middel og mål relationer. Sproget ejes ikke af staten eller et rådgivende organ, der laver retskrivningsordbøger. Der er grænser for, hvor meget livet kan og bør underkastes sociale ingeniørers manipulation. Det samme gælder for sproget. Det lader sig ikke indfange i ordbøger, læseplaner, studieordninger, bekendtgørelser, vejledninger og love udstedt af stater.

Sprog er organisk som flora og fauna i naturen. I den frodige skov er det ikke til at se, hvad der er årsag og virkning, mål og middel. Mange sociale ingeniører anlægger en mekanisk og rationel opfattelse af sproget. Det skal tjene et formål.

Her i essayet er ideen, at vi skal lade sproget følge livets love. Vi skal dyrke variationen. Som biodiversitet (mange forskellige dyr og planter) skal vi have sprogdiversitet. Jo flere sprog, jo flere ord, begreber og sætninger jo større mulighed for selektion og en hensigtsmæssig udvikling.

Jo flere sprog vi taler jo flere ord, begreber og sætninger kan vi hæfte på menneskelige og fysiske omgivelser. Jo bedre kan vi bemægtige os verdens totalitet. Jo flere sprog jo større muligheder for flere menneskelige møder, da vi kan kommunikere med mennesker fra andre kulturer. Disse sandheder er set på et abstrakt og almenmenneskeligt niveau.

For det enkelte menneske er det ikke nogen let og ligetil sag at tilegne sig ord, sætninger og begreber. At tilegne sig flere sprog. Det er en langsom proces, som er individuelt bestemt af det enkelte menneskes læringsstil og udvikling. Der går mange år før børn kan anvende deres modersmål korrekt og præcist.

I relation til flere sprog er der i den sproglige udvikling en risiko for, at det enkelte menneske ikke evner at jonglere rundt med flere metakoder på en gang. Forskellige sprog, ord, begreber og sætninger blandes sammen i menneskets forsøg på at aflæse sig selv og sine omgivelser. Mennesket bliver måske ligefrem dårlig til at udtrykke sig. For tosprogede børn kan den manglende sproglige præcision give sociale og

identitetsmæssige problemer. Diskussionen er dybest set en pædagogisk diskussion. En diskussion af didaktik (planlægning af undervisning), læring og udviklingspsykologi. Det er ikke en diskussion for nationale sociale ingeniører. Det samme gælder diskussionen omkring, hvornår og hvordan børn skal lære fremmedsprog og om, der skal gives modersmålsundervisning til børn fra fremmede kulturer.

Det er givet, at hvis et fællesskab af mennesker anvender forskelligt sprog og forskellige ord, begreber og sætninger, kan det skabe en upræcis kommunikation. Det kan medføre misforståelser og frustration.

Nationale sociale ingeniører der ønsker at reducere sproget til stats godkendte ordbøger, har ikke indset livets mangfoldighed. Har ikke forstået, at liv er organismer, der evner at udvikle sig til stadig mere komplekse størrelser. At nationale ordbøger er en cementering af status quo. Bemærk at nationale helte som Christian den 4. og H.C. Andersen var meget dårlige til at stave på "*dansk*".

Teknokraters indblanding i sproget kan sidestilles med genforskeres ønsker om at manipulere med menneskets DNA koder. Det er indgribende og unaturligt. Det høres let, når vi lægger øre til talende computere med syntetisk stemme. Kedeligt, uden variation og forståelse for livets kompleksitet. Den automatiske stemme i telefonen eller i DSB's togvogne er kun i besiddelse af et lille ordforråd. Stemmen er ikke gearet til pludselig opståede nye situationer. Hvad siger DSB's togvognsstemme efter en afsporing, en opstået brand eller et mord i toget?

Som et værste scenarium kan man i fremtiden forestille sig en national computerbaseret sprogdatabase skabt af Dansk Sprognævn. Via nettet kan vi klikke os ind, og se og høre korrekt udtalte ord, begreber og sætninger på dansk. De dansksindede skoledegne vil elske det! Et rigtigt projekt for nationale sociale ingeniører.

Sprog og historie

I sproget findes fællesskabets historie. Romantikerne mente at danskernes sjæl lå i det danske sprog. Filosofer mente ligefrem at verdensånden lå i staten og sproget. Kendsgerningen er, at metakoderne er skabt igennem mange generationer. Sproget afspejler vigtige begivenheder og traditioner hos et fællesskab af mennesker. Som dansktalende er vi blot via sproget bærere af en fortid. Vi anvender konstant og ubevidst sproglige udtryk, som er forældet i relation til udtrykkets oprindelige betydning. Et par eksempler.

"Jeg opgiver ævred". Det vil sige, at jeg giver op i utide. Udtrykket stammer fra landbrugssamfundet, hvor man gav sin mark fra sig til fællesgræsning. Det samme med udtrykket *"Du skal så, før du kan høste"*. Navnene på flere af ugedagene afspejler jernalderens religion. *"Tirsdag"* kommer af gudenavnet *"Tyr"*. *"Onsdag"* er *"Odins"* dag. *"Torsdag"* kommer af guden *"Thor"*. *"Fredag"* stammer fra kærlighedsgudinden *"Freja"*. Sproget bærer med andre ord et fællesskabs historie, kultur og religion.

At vore metakoder er historiske betyder, at vi skal udvise dem andægtighed. Vi skal værne om sproget ved at bruge det. Men nationale sociale ingeniører går for langt, hvis de nægter sproget at udvikle sig. Hvis de i et særligt sprogministerium kunstigt fordanser udenlandske ord, begreber og sætninger. Det vil blive tungt at anvende. Vores stamme kan ende som Amish folket i USA. Dansk vil som sprog blive en slags museumsgenstand.

Omvendt vil hverken et menneske eller et fællesskab kunne have en historie uden et unikt sprog. Hvordan skulle fællesskabets begivenhederne bevares?

Den historiske dimension betyder at fremmede, som vil lære dansk, er nødt til at tilegne sig vores historiske ballast. Sproget ligger i historien. Historien ligger i sproget. Historie og sprog konstituerer (skaber) hinanden. De udvikler sig dialektisk (gensidigt).

Det betyder, at en person ikke kan lære sig ordentligt dansk, engelsk, tysk, fransk eller arabisk ved blot at tilegne sig sprogenes ord, begreber, sætninger, udtalelser og grammatik. Den historiske ballast skal med.

Da dansk udgør et sprogligt fællesskab mellem mennesker bosat i det land, der hedder Danmark, må vi som fællesskab kræve, at vores fælles institutioner – det offentlige – giver de fremmede, som opholder sig i landet mulighed for at lære dansk sprog, historie og kultur. Omvendt må danskere, som skal lære engelsk, tysk, fransk, spansk, russisk eller arabisk, have en ordentlig gennemgang af folkenes historie og kultur udover den egentlige sprogundervisning. Det er forudsætningen for at kunne anvende et fremmed sprog. Derfor er det ikke nok at sidde i et sproglaboratorium, som man troede i 70`erne. Alt for meget sprogundervisning er rigid, steril og mekanisk. Sprog handler om menneskers måde at kommunikere på. Det går galt, når undervisere tror, at de kan nøjes med bøger, kopier, lydbånd, video og computere til eleverne. Meget sprogundervisning på danske uddannelsesinstitutioner er simpelthen spild af tid. Det opdager man først, når man kommer til et fremmed land og skal til at begå sig.

Fremmede som ikke taler dansk bærer en identitet og en historie i deres sprog. Derfor kan og skal de ikke opgive deres sprog. Det vil være det samme som at opgive deres historie og deres identitet. Derfor er det naturligt, at fremmede i Danmark værner om det sprog, de og deres forfædre har anvendt til at fortolke begivenheder med. Derfor er det meget naturligt, at fremmede med samme sprog gerne vil bo i samme områder for at holde deres sprog, historie, kultur og personlige identitet ved lige. Det betyder omvendt ikke, at de ikke skal lære dansk. Naturligvis skal de det, hvis de vil leve i Danmark.

De nationale sociale ingeniører har misforstået sprogets dybde, hvis de tror, at man på kort tid kan gøre fremmede til danskere. Måske er det denne naivitet, der ligger i ordet "*nydansker*". At blive dansk er ikke et mål at stræbe efter. Det vil først ske efter mange generationer.

Sprog og kultur

Som tidligere nævnt afspejler sproget et fællesskabs kultur. Vaner er kultur. Det er ting, grupper af mennesker gør igen og igen. Det er traditioner. Vaner bliver verbaliseret og verbaliseringen skaber vaner. Kultur bliver til sprog. Sprog bliver til kultur. Sprog og kultur udvikler sig dialektisk og konstituerer hinanden.

Denne dialektik mellem sprog og kultur gør også, at religion og sprog bliver blandet sammen. Vi behøver ikke at være bevidste omkring det. Det danske navn "*Johannes Gorm Jensen*" er en sammenblanding af det kristne "*Johannes*" og "*Gorm*" og "*Jens*"'s søn er fra før kristendommen kom til Danmark. De fleste danske navne er karakteriseret ved denne sammenblanding. Hertil kommer så inspiration fra udenlandske tv-serier og numerologi.

Sprog er dynamisk, men der er heldigvis også mange gentagelser. Den store lysgivende ildklump på himlen benævnes "*solen*" både for hundrede år siden, i går, i dag, i morgen og sikkert også langt ud i fremtiden. Altså sprog er en vane og dermed kultur.

Fremmede kan ikke lære dansk uden at lære vores vaner. Det kan de kun lære ved at mødes med os. Det kræver, at vi afsætter tid til disse kulturelle udvekslinger. Det er ikke noget, de offentlige institutioner bare kan klare. Det kræver møder med danskere udenfor upersonlige institutioner, som er reguleret af regler.

På samme måde kan elever i folkeskolen ikke lære godt engelsk ved blot at sidde i et klasselokale og terpe. Det bliver til dansk skoleengelsk. Spild af elevernes tid. De burde i stedet tage et semester i et engelsktalende land.

Teknokrater og nationale romantikere har en særlig forkærlighed for vaner, gentagelser og traditioner. Det er forudsigeligt og trygt. Ingen revolutioner og omkalfatring af sociale strukturer. De nyrige IT-eksperter skal holdes nede. Deres smarte amerikanske ord og

begreber betragtes som en trussel. Det danske sprog skal bevares. Sprogets kulturelle aspekt forgædes, mens sprogets pragmatiske element for at klare dagen og vejen nedgøres. De nationale sociale ingeniører ser ned på businesssproget.

Naturligvis er det danske sprog et vigtigt element i reproduktionen af den sociale fabrik, der hedder Danmark. Men det er ikke et spørgsmål om "*enten eller*", men snarere "*både og*". Det konservative aspekt ved kultur og sprog giver fordele. Det skaber sammenhold mellem mennesker. Fælles sprog er en slags lim, som gør det muligt for et fællesskab at diskutere, beslutte og handle. Hvis ikke man kan sproget, står man udenfor. Så enkelt er det.

Mennesker, som er bosat forskellige steder i det område, vi i dag kalder for Danmark, kan uden problemer kommunikere med hinanden. En nordjyde fra Skagen og en vestsjællænder fra Holbæk kan umiddelbart mødes og gå i gang med fælles projekter. Det er smidigt og effektivt.

Som et større fællesskab af viljer kan vi danskere igennem organer som staten, amter og kommuner beslutte og iværksætte byggerier af broer, etablere skoler, gøre noget for de dårligstillede osv. Igennem private firmaer kan vi ved hjælp af sprog i fællesskab skabe velstand i det danske område.

Et fælles sprog skaber solidaritet. Som omtalt kan det lille homogene danske sprogområde være en væsentlig årsag til, at vi har en stor og omfattende velfærdsstat. Vi finder os i at betale høj skat, fordi vores naboer, menneskerne i nabobyen eller regionen ligner os selv så meget. Altså et stammefællesskab.

Sproget giver mennesket identitet. Jeg taler dansk, ergo er jeg dansker. Jeg taler nordjysk, ergo er jeg nordjyde. Men hvad sker der, når flere taler flere sprog og har en anden etnisk oprindelse end dansk? Jeg taler dansk og tyrkisk. Jeg går i dansk skole, men er muslim og taler tyrkisk derhjemme. Ergo jeg er dansktyrker! Vi har alle flere identiteter,

uden at det normalt volder os problemer. Jeg er sæbynit, nordjyde, dansker, skandinav og europæer. Jeg er fodboldtræner, men også mekaniker.

Identitetsarbejdet er en opgave, der individuelt og i en konkret sammenhæng skal løses af den tosproget person. Det er ikke en opgave for nationale sociale ingeniører eller andre velmenende teknokrater. Hvordan skulle en blond protestantisk national social ingeniør kunne indleve sig i den bilingvale (tosproget) og muslimske persons identitetsproblemer? Derfor skal man være varsom med velmenende og hurtige løsninger.

Sprog og social inddeling

Som omtalt er sprog knyttet til vaner og traditioner. De forskellige lag i samfundet har forskellige vaner. Sproget er en del af den sociale stratifikation (inddeling) i et samfund. Det har forskerne længe været klar over. Sociologer har ved praktiske forsøg iagttaget en begrænset sprogkode hos arbejderklassens børn og en udvidet (elaboreret) sprogkode hos middelklassens børn. Dansk er ikke bare dansk. Når fremmede skal lære dansk, hvilken sprogkode skal de så tilegne sig? Arbejderklassens sprog eller middelklassens sprog? Sidstnævnte sprogkode finder vi blandt underviserne i det danske uddannelsessystem.

Mundtlig fremstilling er et væsentligt element i det danske uddannelsessystem. Her bedømmer lærerne, hvor godt elever og studerende taler middelklassens dansk. Vi kan også kalde det for skoledansk. Vi har alle mødt de velformulerende, selvglade og nationalbevidste degne.

Holdningen i essayet er, at den fremmede selv må vælge, hvilken sprogkode hun ønsker at tilegne sig. Det er ikke op til nationale sociale ingeniører at afgøre hvilket dansk, der skal tales. Rigsdansk er i virkeligheden en dialekt på Sjælland. Hvis den fremmede somalier er bosat i Thisted, må vedkommende lære den måde, der tales dansk på i Thy.

Hvis den fremmede er bosnisk læge, må han lære at tale på den måde, de danske læger taler på.

Sprog, fag og livets opretholdelse

Som antyd det udviklede homoniderne sproget som et middel til livets opretholdelse. Den pragmatiske vinkel på sproget kan også anvendes i dag. Hvis vi som mennesker vil have del i velstand og velfærd må vi evne at tale et sprog, der gør det muligt for os at få ressourcer fra omgivelserne.

Et menneske, der i samarbejde med andre mennesker, beskæftiger sig med et fag udvikler et fagsprog. Tænk på læger, landmænd, fiskere, tømrere eller IT specialister. Fagsproget er nødvendigt for hurtigt at kunne løse dagligdagens problemer.

Den måde vi har organiseret produktionen af livets fornødenheder på er historisk karakteriseret ved en tendens til specialisering og arbejdsdeling. Det betyder også udvikling af flere og flere fagsprog.

Processerne har udbredt sig over større og større afstande. I det forrige årtusinde skrev forskere om internationalisering. I dag tales der om globalisering. Udover det økonomiske aspekt, dækker globalisering også udviklingen af en global infrastruktur. Det er f.eks. skibsruter, havne, flyforbindelser, veje, broer og elektronisk kommunikation som telefon, fax, radio, tv og internet. Længe har vi talt om den globale landsby. Multinationale selskaber og globale mærkevarer er ikke noget nyt. Men nu er kulturen også ved at blive global. Tænk på MTV og CNN, Barbi og Harry Potter. Globaliseringen bæres frem af det anglesaksiske sprog. Som udtryk for ren amerikanisering tales der om en Mc-Donaldisering.

Problemerne omkring handel, forurening, sygdomme, narkotika, kriminalitet, nedrustning, terror, krig og flygtninge er i sandhed globale. Dermed er politikken blevet global.

Globaliseringen modsvarer af en tendens til lokalisering. Forskere taler om "*Glokalisering*". I rodløsheden søger det moderne menneske mod det lokale. Der opstår en ny interesse for historie og det danske.

De moderne samfund er blevet hyperkomplekse. Der er mange samfund i det nationale samfund. Der er intet centrum. Undersøgelser viser, at det moderne menneske er blevet mere individualistisk. Det vil vælge selv og tror ikke umiddelbart på autoriteter. Valg skal kunne forklare sig selv. Det er ikke nok blot at henvise til tradition. Det moderne menneske er blevet refleksivt. Det vil sige, tænker over sin egen identitet. Stadigvæk er der undersøgelser, der viser, at vi lægger vægt på familien, og at religion spiller en rolle.

Globalisering og samfundenes kompleksitet afstedkommer en sproglig mangfoldighed. Konstant vælter der nye ord, begreber, sætninger og sprog ind over de nationale grænser. De nationale sociale ingeniører bliver nødt til at acceptere denne sproglige udvikling. I mange sammenhænge er det ligefrem nødvendigt, hvis vi danskere skal opretholde eller forøge vores velstand og velfærd. Vi bliver nødt til fagligt at følge med. Så enkelt er det! Hvis ikke, kan vi ikke begå os på markedet og sælge varer og tjenester. Vi kan ikke deltage i de mange internationale fora, hvor der træffes beslutninger.

Hvis de nationale ingeniører via et nationalt sprogministerium opretter et nationalt sprogpoliti, medvirker de til, at transaktionsomkostningerne stiger ved handel med andre lande. En fordanskning af internationale bizwords (forretningsord) er økonomisk uhensigtsmæssigt.

Fagsprog vokser organisk frem uafhængigt af nationale sociale ingeniører og nationalstatslige projekter. Naturligvis findes der teknokrater, som ønsker at systematisere og standardisere fagsproget. Det er eksperter, der igennem artikler og lærebøger ønsker at udvikle og dokumentere viden. Eller eksperter, der blot dyrker deres forfængelighed ved egenhændigt at lancere nye ord og begreber. De kæmper om at sætte en ny faglig dagsorden. At blive anerkendt som ekspert! Det er enhver eksperts drøm at få sine ord,

begreber og sætninger anerkendt. At blive citeret og refereret til, gerne hyppigt. Ofte er det gammel vin på nye flasker.

Sprogligt arbejder de politiske magthavere næsten som eksperterne. I stedet for at sætte en faglig dagsorden kæmper de for at sætte en politisk dagsorden. Det gør de bl.a. ved at skabe nye ord, begreber og sætninger, der vækker opsigt. Sprogblomster der får dem til at skille sig ud fra mængden. Den tidligere finansminister Knud Heinesen talte om en afgrund. Poul Schlüter var god til at tale Danmark i gang. Selv dronningen har sat en dagsorden omkring vores forhold til de fremmede ved at skabe et ord som "*dumsmart*" til en nytårstale.

Politikerne er ved hjælp af sproget gode til at italesætte problemer. Fremmedsprogede i Danmark som ikke formår dette, vil opleve, at det er vanskeligt at få sat en dagsorden. At få deres interesser varetaget i det danske samfund.

Journalisterne holder velvilligt mikrofonen både for eksperter og politikere. Alt nyt har interesse herunder også nye ord, begreber og sætninger. Deres indbyrdes konkurrence om lyttere og seere, deres deadlines og deres sensationspræg gør, at de overfladisk og uden hæmninger vælter nye ord, begreber og sætninger ud over befolkningen. Deres mediekanoner bliver stadig større og kraftigere. Journalisterne når os igennem tv, radio, nettet, mobiltelefonen og aviserne. De fleste danskere er med på beatet. Vi tager gerne journalisternes modeord til os. Vi sluger nye ord, begreber og sætninger råt. Det giver os status overfor kollegaer eller til en medarbejdersamtale, når vi luffer et nyt ord, begreb eller sætning. Vi er jo forhippet på kompetenceudvikling og livslang læring.

Nye ord, begreber og sætninger kommer ofte fra statslige eller EU-teknokrater, der ønsker at styre et område. De udvikler et særligt embedsmandsfagsprog med henblik på at regulere og opkræve skat og afgifter. Teknokraternes nye ord, begreber og sætninger findes i love, bekendtgørelser, vejledninger og cirkulærer. Ofte er der tale om ubehjælpelige ord, begreber og sætninger, der ligefrem modarbejder det store nationale

projekt. Det er et kybernetisk (styringsmæssigt) sprog, som ikke forstås af almindelige danskere.

Store virksomheder kan ofte se en økonomisk fordel i en sproglig standardisering indenfor et givet område. Netop deres klodser er legoklodser eller deres fetaost er en fetaost osv. Andre virksomheder opfinder nye ord, begreber og sætninger for på den måde at italesætte et salg af gamle eller nye produkter. Den nye trend er ligefrem storytelling, hvor virksomhederne fortæller historier med henblik på at sælge konkrete produkter.

Virkeligheden er heldigvis så kompleks i dag, at de nationale sociale ingeniører aldrig får held med deres foretagende. En fordanskning vil være umuligt. Ord, begreber og sætninger udvikles konstant. Både induktivt og deduktivt. De udbydes konstant på den sproglige markedsplads. Udbuddet er altid større end efterspørgslen. Nogle ord, begreber eller sætninger er blot med i et par måneder, hvorefter de forsvinder fra markedspladsen. Udbyderen var ikke troværdig eller ligefrem en tredjerangs popstjerne. Når ord, begreber og sætninger udbydes på markedspladsen, er succes'en meget afhængig af hvem, og hvordan det udbydes. Hvor mange penge bruges der på markedsføring af de nye udtryk? Generelt har personer og organer som kan sætte en sproglig dagsorden diskursiv (sproglig) magt eller evnen til at skabe sproglige hegemonier (herredømmer).

Sprog og livsform

Ord, begreber og sætninger er således ofte knyttet til den måde, vi ernærer os på. Mere akademisk kan vi sige, at forskellig nuancer af sproget er knyttet til forskellige livsformer. Livsformer er knyttet til forskellige geografiske lokaliteter og forskellige sociale lag.

Fiskerne i Vorupør har en særlig livsform. De har igennem århundreder udviklet en måde at ernære sig på. En særlig teknologi til at tvinge ressourcer ud af naturen. De har udviklet et sprog, der er meget forskelligt fra rigsdansk selv den dag i dag. Nogle af dem

er tosprogede. De kan både tale nordvestjysk og rigsdansk. Hvis de skal opgive deres tosprogethed til fordel for rigsdansk, vil de også skulle opgive deres særlige livsform. Måske findes de ord, som er nødvendige for at drive kystfiskeri slet ikke på rigsdansk. De må opgive fiskeriet. Hvor stor en forskel skal der øvrigt være, før vi kan tale om sprognuancer, dialekter eller ligefrem to sprog? Er norsk og dansk samme sprog? Er nordjysk og sydsjællandsk samme sprog?

Det er et stort problem, når der kommer fremmede til Danmark, som har en helt anden livsform end de fleste danskere. Tyrkere fra tyrkiske landsbyer, hvor landbruget er det dominerende. Selv på deres eget sprog har de ikke ord, sætninger og begreber for vores livsform i et moderne videns- og informationssamfund. De skal ikke blot lære et sprog, men også et fag og en moderne livsform. En moderne måde at ernære sig på.

En arbejdsløs indisk IT-ingeniør, en bosnisk læge eller en tysk arbejdsløs kemiker vil langt lettere kunne integreres i det danske samfund, fordi de på deres eget sprog har ord, begreber og sætninger for en særlig faglighed og moderne livsform.

Derfor er det nærmest uoverkommeligt at få indsluset tyrkere eller somalier i det danske samfund. Hvis projektet skal lykkes må vi forsøge at få dem indsluset i fagområder, der ligger tæt på deres tidligere livsform. Kvinderne kunne med fordel integreres i det danske omsorgssystem dvs. ældrepleje og pasning af børn og syge. Mændene kan få job i landbruget og fiskeriet.

Den pragmatiske indfaldsvinkel til sproget har konsekvenser i relation til integration. Hvis et individ skal lære et nyt fag, har man indenfor pædagogikken udviklet begrebet "praksisfællesskaber". Det er nødvendigt for den lærende at deltage i praksis frem for kun at læse sig til færdigheder, kundskaber og værdier. I praksis bliver den lærende socialiseret og får indblik også i den ikke verbaliserede viden – den tavse viden. Hvis personen skal lære at bygge et hus eller en båd, må han deltage i en konkret arbejdsproces sammen med håndværkere. Som et svar på de praktiske problemer vil den lærende tilegne sig den særlige håndværkerjargon. Personen bliver således sprogligt

integreret i et fagligt miljø. Ord, begreber og sætninger er dermed kun en delmængde af menneskehedens færdigheder, kundskaber og værdier. Tavs viden udgør alle de færdigheder, som vi ikke umiddelbart har verbaliseret – f.eks. hvordan man kører på cykel eller løber.

Pointen er, at fremmede i Danmark, der ikke taler dansk, pædagogisk set bedst kan tilegne sig det danske sprog ved at deltage i praksisfællesskaber. I mange sammenhænge betyder det, at de fremmede skal ud på arbejdsmarkedet og have et almindelig job. I andre sammenhænge kan det handle om at få lov til at deltage i praktiske opgaver på flygtningecentret i samarbejde med danskere. Frit svævende sprogkurser udenfor et praksisfællesskab er spild af tid både for undervisere og de fremmede.

Sprog, viden og teknologi

Motoren bag udviklingen af sproget er ikke altid personlig forfængelighed, teknokrati, bureaukrati og nationale sociale ingeniører. Ofte skyldes sprogets udvikling ny viden og teknologiske fremskridt. De, som her sætter den sproglige dagsorden, er dem, der skaber ny viden og frembringer teknologiske innovationer.

Globaliseringen, teknologien, specialiseringen, arbejdsdelingen og velstanden i vesten har medført en kolossal vækst i viden og teknologisk innovation. Derfor så mange nye ord, begreber og sætninger. Derfor bliver fremmedordbogen tykkere for hver udgave. Derfor får vi konstant nye specifikke fagordbøger som f.eks. IT ordbøger, juridisk ordbog, økonomisk ordbog, sociologisk ordbog, teknisk ordbog, pædagogisk-psykologisk ordbog osv. Derfor produceres der i millioner af brugsanvisninger, instruktionsbøger, manualer og tekniske dokumentationer.

En moderne kernefamilie med en normal velstandspakke som fjernsyn, computer, stereoanlæg, video, køleskab, fryser, vaskemaskine, tørretumbler, komfur, ovn,

mikrobølgeovn, bil, digitalure, plæneklipper, boremaskine osv. osv. vil mindst have en reolmeter med mere eller mindre forståelige instruktionsbøger. De vil ofte være fyldt med dårlig dansk. At fordanske dem vil også være en umulighed.

I de sidste årtier er den dagsordensættende funktion indenfor teknologi og innovation tilfaldt anglesakserne. Nationale sociale ingeniører - især de franske - beklager denne udvikling. De bryder sig ikke om de mange nye engelske ord på især IT-området. Selv om man er velbevandret i engelsk, bliver man ligefrem nødt til udvide engelsk-dansk ordbogen med engelsk-engelsk ordbøger og tekniske ordbøger.

I virkeligheden burde de danske sociale ingeniører beklage vores manglende evne til at skabe ny viden. Vores manglende evne til i Danmark at opfinde nye teknologier og produkter, som kunne behæftes med danske ord, begreber og sætninger. I denne sammenhæng hjælper det ikke meget at oprette et sprogministerium. Energien burde lægges i at udvikle en kultur, der værdsætter innovation frem for offentlig formynderi og national indadvendthed. At forsøge at fordanske allerede eksisterende ord, begreber og sætninger er et symptom på national dekadence og manglende vitalitet.

Sprog, manipulation og frihed

Den organiske udvikling af sproget er som tidligere nævnt et udtryk for menneskers kreativitet. Sprogudviklingen sker især i møder mellem mennesker. Sproget internaliseres. Det bliver en væsentlig del af det enkelte menneskes bevidsthed og personlighed. Ord, begreber og sætninger bliver redskaber til at forstå sine omgivelser og tolke sig selv. Ord, begreber og sætninger bliver et vigtigt aspekt i det enkelte menneskes handlekompetence. En slags metakode der ligefrem også påvirker adfærd.

Disse karakteristika ved sproget betyder at sociale ingeniører altid har været opmærksomme på manipulation ved hjælp af sprog. Det er en måde, der hjælpe dem

med at realisere deres projekter. Det kan være sekter, religioner, ideologer, magthavere eller store virksomheder, der ønsker at påvirke menneskers metakoder for at få dem til at opfatte og handle på bestemte måder.

Nationalstaterne har en lang historie og erfaring i at ensrette og danne nye metakoder i befolkningernes hoveder. Ved hjælp af manipulationen kan de få statsborgerne til at foretage sig uhyrlige ting. Soldater glemmer deres selvopretholdelsesdrift. De går med glæde i døden for statens og fællesskabets skyld. Tænk på de japanske kamikazepiloter eller de tyske soldater på østfronten.

Menneskets frihed findes ikke kun i retten til ejendom og velfærd. Frihed er også uden tvang at have mulighed for ved hjælp af ord, begreber og sætninger at tolke sig selv og sine omgivelser. Det fordrer frihed til selv at danne sig en personlig metakode (sprog). Det kræver demokrati ikke blot som styreform, men som en livsstil. Det kræver ytrings- og pressefrihed. Det kræver debat og kommunikation mellem mennesker.

Sprogets muligheder har altid tiltalt musiske og kreative sjæle. Kunstnerne leger med ord, begreber og sætninger. De medvirker til at sproget udvikler sig organisk. Derfor skal kunstnerne naturligvis have frihed til at udtrykke sig. Hvis ikke får vi den kedelige kommunistiske og nazistiske kunst. Slagord, klicheer og propaganda.

Derfor skal fremmede naturligvis også have mulighed for at lege med ord, begreber og sætninger. Danske og tyrkiske ord kan sættes sammen. Nye interessante ord, begreber og sætninger kan opstå. Nye aspekter af os selv og omgivelserne vil komme frem. Vi udvikler os.

Jo flere sprog, ord, begreber og sætninger vi behersker som menneske jo større handlekompetence har vi. Jo flere menneskelige møder kan vi have. Jo større geografiske afstande kan vi operere på. Jo mere nuancerede tolkninger af os selv og vore omgivelser. Den multilingvale person har mulighed for bedre at kunne indhente information og viden fra mange forskellige kilder. Derfor er sproglig pluralisme værd at stræbe efter.

Som nævnt skabes sproget i fællesskab med andre. Derfor er vi mennesker tvunget til at indgå i sproglige relationer med hinanden. Men disse relationer er meget forskellige fra store sprogprojekter udtænkt og realiseret af sociale ingeniører.

Vigtigheden i friheden til selv at danne sin metakode betyder, at vi som stat ikke skal tvinge fremmede personer til at lære dansk. Det er udemokratisk, krænkende og indblanding fra statens side i de mest intime områder af menneskelivet – individets tolkning af sig selv og sine omgivelser.

Hvis vi som danskere har problemer med fremmede på vores territorium, må vi kæmpe på andre områder. Hvis der er grupper som snyder og nasser på fællesskabet, skal det naturligvis bekæmpes og straffes. Men det betyder ikke, at vi skal tvinge en fordanskning igennem. Løsningen på sociale problemer hos fremmede i Danmark bør ikke løses over sproget. Sociale problemer skal løses ved sociale tiltag.

Ofte er det et problem at få et job i Danmark, hvis man som fremmed ikke taler dansk. Manglende dansk kundskaber bliver dermed et socialt problem. Løsningen er, at de fremmede over tid mærker konsekvensen af, at de ikke kan få job. Enten må de leve på et økonomisk lavt niveau, flytte hjem eller lære sig dansk. Men ikke tvungen danskundervisning.

Tænk på arbejdsløse værftsarbejdere i Frederikshavn der skal tvinges til at tage kurser i rigsdansk! Danskere, der nasser på systemet og ikke bidrager til fællesskabet, bliver da heller ikke sendt på kursus i rigsdansk. Som et demokratisk samfund kan vi ikke tvinge voksne mennesker til at ændre deres metakoder, som de anvender til at fortolke sig selv og deres omgivelser.

Sprog og forskellige aspekter af tilværelsen

Nedenfor i figur 1 ses forskellige aspekter af tilværelsen, hvor vi anvender forskellige ord, begreber og sætninger eller ligefrem sprog (metakoder). Der behøver ikke at være stor forskel på de forskellige områder af tilværelsen. Nogle vil kunne klare sig med de samme ord, begreber og sætninger i alle tilværelsens aspekter. For eksempel den lille husmand på heden. Personer med en anden etnisk baggrund vil ligefrem skulle betjene sig af forskellige sprog i de forskellige aspekter af tilværelsen. De fleste danskere, der arbejder i det højt specialiserede og differentierede samfund, vil benytte sig af forskellige ord, begreber og sætninger eller ligefrem sprog, når de er på jobbet.

Marked

Som moderne mennesker, der ønsker velstand og velfærd, er vi presset til at tilpasse os markedet. Det gælder både for os som enkeltperson, men også som grupper. Hvis vi som enkeltperson skal gøre os håb om at klare os på markedet, skal vi kende det, vi i figuren kalder for fagsproget.

For mange af os er det simpelthen nødvendigt for at få eller blot bevare vores job. Det er pinligt, hvis man til medarbejdersamtalen ikke kan de sidste nye ord indenfor fagområdet. Det er heller ikke muligt at arbejde sammen med kollegaer uden at kende ordene indenfor fagområdet. Menneskene i havnebyerne omkring Middelhavet udviklede ligefrem et særligt sprog Lingua Franca. Det var nødvendigt for at kunne handle og tjene penge til livets opretholdelse.

Globaliseringen har medført, at det fordanskede fagsprog ikke er nok. Hvis vi skal klare os på det globale marked, er det indiskutabelt, at engelsk er en nødvendighed. Det er

romantisk at forestille sig en ændring af denne situation. Især for en lille handelsnation som den danske.

Civilt samfund

Som deltager i aktiviteter, der lægger ud over det at tjene til dagen og vejen, har vi også et særligt sprog. Når vi er sammen i familiens skød eller med naboer, kunne vi aldrig finde på at anvende det (fag) sprog, vi anvender på markedet. Mange af os taler med en særlig dialekt. Personer med en anden etnisk baggrund vil måske tale deres oprindelige sprog. Naturligvis skal de have lov til det. Lige såvel som menneskerne i Thy taler Thybomål i fritiden.

Figur 1: Sproglige aspekter af tilværelsen

	Marked (økonomi, tjene til livets opretholdelse)	Civilt samfund (familie, lokalsamfund)	Eksistens (Forstå sig selv og sine omgivelser)	Stat (fællesskabets vilje, det offentlige)
Et sprog	Dansk	Dialekt (arabisk)	Dialekt Arabisk	Rigsdansk
To sprog	Fagdansk/fagengelsk	Turist engelsk	Dansk	Et særligt myndigheds-sprog
Mange sprog	Fagdansk/fagengelsk/ Fagtysk	Turist engelsk/tysk/spansk	Arabisk Dansk Engelsk	

Kilde: Forfatteren, 2003 (copyright).

Når vi i det civile samfund rejser ud som turister, benytter mange af os et særligt turist sprog. Det kan være turist-engelsk, -tysk eller -spansk. Ikke et sprog man kan klare sig på markedet med. Ofte er der ikke stor forskel på turistengelsk og skoleengelsk.

Eksistens

Som isolerede bevidstheder benytter vi os hver især af et sprog som vi anvender til at fortolke os selv med. Hvem er jeg? Hvorfor er jeg sat her på jorden? Hvad vil jeg? Det er et helt personligt sprog. Det er ord, begreber og sætninger vi anvender til at forstå og fortolke vores eksistens. Altså et eksistentielt sprog. Et sprog der giver vores liv mening. Det er langt fra alle individer, der har et fuldstændigt udviklet lager af ord, begreber og sætninger på dette område. Mange af os går i sort ved begravelser, ulykker, arbejdsløshed osv. Vi har ikke de nødvendige ord, begreber og sætninger. Ofte har vi kun nogle halvreligiøse floskler, som vi lærte i kristendomsundervisningen i grundskolen.

Naturligvis er det eksistentielle sprog en sammenblanding af de andre sprog, vi råder over. Men de færreste af os vil drømme på fagengelsk eller turistspansk. Eller anvender en IT-jargon når vi skal forstå et nært familiemedlems død.

Danskere med en anden etnisk baggrund vil måske nok kunne begå sig på markedet med deres tillærte dansk, men det vil tage generationer, før deres eksistentielle sprog bliver dansk. Det eksistentielle sprog kan man ikke ændre ved et lille obligatorisk dansk kursus. Det eksistentielle sprog bærer vores identitet og mening med livet. Det skal de nationale sociale ingeniører holde sig borte fra.

Staten og nationen

Som det er fremgået mange steder har staten historisk blandet sig kraftigt i undersåtternes sprog. Bønderne skulle lære dansk for at kunne deltage i den nationale danske hær. Dansk skulle udbredes for at skaffe de nye nationale magtgrupper legitimitet. Folket skulle skabes. Sproget har igennem århundreder været en kampplads for sociale ingeniører.

Der kan anlægges mange forskellige historiske, politologiske og sociologiske perspektiver på nation og stat. Marxisterne betragtede staten som et middel, de herskende klasser brugte til at kue og udbytte andre klasser. Rousseau og Hegel så staten som udtryk for en fællesvilje. Hegel mente, at staten ligefrem var udtryk for en særlig udviklet fornuft. Selve civilisationen og friheden lå i staten.

Nedenfor anlægges tre perspektiver på den moderne nationalstat. Perspektiverne har konsekvenser for sproget og den sproglige integration. Se figur 2.

Den organiske opfattelse

Den organiske opfattelse af staten findes især hos de gamle europæiske nationer som den danske og tyske. Stammen, folket og kulturen er det centrale. Ikke de politiske institutioner. Tyskerne var også en nation, før de blev forenet under Bismarck. Kurdere og palæstinensere udgør nationer på trods af, at de mangler statslige institutioner og er anerkendte som selvstændige stater.

Individet fødes ind i stammen eller folket. Normalt er folket knyttet til en given lokalitet. På tysk taler man om "Blut und Boden". Blod og jord. Danskere bor i Danmark. Kurdere bor i Kurdistan som pt. udgøres af flere stater – Tyrkiet, Irak og Syrien. Det er det kulturelle og sproglige fællesskab, der konstituerer folket. Det er vaner, gentagelser og

traditioner. Ikke nødvendigvis statslige institutioner. Folket kan sammenlignes med en stor stamme eller en familie. I forhold til figur 1 kan vi forsigtigt tale om et stort civilt samfund.

Figur 2: Nationsopfattelser, sprog og integration

Opfattelse af nation sat i forhold til sprog og integration	Sprogets formål	Integration
Organisk opfattelse af nationalstaten	Her er staten "Blut und Boden". Kultur- og sprogfællesskabet er centralt for nationens identitet. Staten er udtryk for en stammes eller et folks fælles kultur og vilje. Her er en udpræget homogenitet og dermed solidaritet. Ofte et omfattende og lighedspræget velfærdssystem.	Fremmedes integration i staten vil ikke tage år, årtier, men århundreder. Det er vanskeligt at blive integreret. At blive som de andre. Sproget er altafgørende for at blive accepteret.
Politisk-institutionel opfattelse af national staten	Forfatningen, de politiske institutioner, den politiske kultur er centralt for nationens identitet. Sproget er nødvendigt for legitimiteten af systemet og for at kunne deltage. Nationen er udtryk for en måde at organisere sig på. Homogeniteten og solidariteten er mindre. Det sociale system er ikke så omfattende.	Fremmedes integration kan klares i løber af nogle få år. De skal lære sproget i en sådan udstrækning at de forstår forfatningen, den politiske kultur og kan deltage i det politiske system. Velfærdsordningerne er ikke så omfattende. Hvis ikke de fremmede kan klare sig selv må de leve i fattigdom eller rejse.
Den globaliserede og økonomiske opfattelse af nationalstaten	Her betragtes nationen som et økonomisk fællesskab. Staten giver rammerne for velstand og velfærd. Fællesskabet består af et arbejdsmarked og gode forbrugsmuligheder. Sproget skal kun tjene markedets interesser.	Her kan fremmede integreres i løbet af dage. I det øjeblik den fremmede tjener penge til sin egen forsørgelse og betaler skat til staten, er vedkommende integreret. Der er ikke noget krav om, at den fremmede f.eks. skal kunne tale dansk.

Kilde: Forfatteren, 2003 (copyright)

For personer, der er født uden for stammen eller folket, er det meget vanskelig at blive integreret. Ikke nok med at de fremmede skal lære sproget, men de skal også lære vaner, gentagelser og traditioner. En stat, der bygger på den organiske opfattelse, giver ikke uden videre fremmede statsborgerskab. Det er ikke nok, at den fremmede tilslutter sig til den politiske forfatning og aflægger en troskabsed.

I debatten om de fremmede i Danmark finder vi ofte den organiske opfattelse af nationen. De fremmede skal ikke blot lære det danske sprog, men de skal også lære vores vaner, gentagelser og traditioner. Den muslimske kvinde må ikke bære tørklæde, hvis hun arbejder i banken. Tyrkerne må ikke klumpe sig sammen i særlige boligområder. Vi kalder det for ghettoer. Vi er ikke glade for, at de fremmede har deres egne skoler.

Som en lille dansk stamme i det store globale menneskehav, er det forståeligt, at vi kan have vanskeligt ved at bortkaste den organiske opfattelse af nationen. Vi bliver nødt til at udskille os fra omgivelserne for ikke at forsvinde. Når man kender til den danske sammenhæng, som tidligere er analyseret i essayet, er det klart, at vi som nation har det vanskeligt med fremmede. Ikke mindst fordi vi som danskere har en lang fælles historie.

Det er en pointe, at de fremmedes ønske om at bosætte sig Danmark ligefrem kan være en revitalisering for Danmark. En renæssance for vores sprog og kultur. Det samme gjorde sig gældende under den tyske besættelse. Nu har vi som stamme, folk og nation mulighed for at definere os selv i forhold til noget andet. De fremmede i Danmark gør os danske. Rusker os op, og giver os mulighed for at udvikle og fortsætte vores lange historie som dansk nation. Vi søger tilbage til vores rødder, mens vi samtidig lærer nye ting af de fremmede.

Vores organiske nationsopfattelse betyder, at det vil kræve nogle generationer, før de fremmede bliver en del af den danske nation. Det er århundreder og ikke årtier. Se figur 2.

Den organiske opfattelse af nationalstaten har ofte været udgangspunktet for de nationale sociale ingeniører. Danmark for danskere. Tyskland for tyskere. Kurdistan for kurdere osv.

Den politisk-institutionelle opfattelse

Den politisk-institutionelle opfattelse af nationalstaten finder vi i udpræget grad i USA, men også i Frankrig. USA er en nation af fremmede emigranter. En "melting pot". De fremmede accepterede den amerikanske forfatning og blev så statsborgere i USA. Det handlede ikke primært om sprog.

I relation til figur 1 er det officielle statslige sprog engelsk. Det skal statsborgerne gerne beherske. Årsagen er, at de skal kunne forstå forfatningen med deres rettigheder og pligter. Men herudover blander staten sig ikke. Det er i orden at statsborgerne i deres civile samfund (familie og venner) taler spansk eller kinesisk. At de definerer sig selv eksistentielt på indisk. At de tjener deres penge ved i China town at tale kinesisk.

Historisk var det forholdsvis let at blive medlem af den politisk-institutionelle nation. Integration var ikke primært et spørgsmål om sprog og om at blive medlem af en stamme. Det handlede blot om at den fremmede skulle acceptere en forfatning, en politisk kultur og nogle politiske institutioner. Karakteristisk for USA var og er, at de sociale systemer ikke er så omfattende som i de gamle organiske nationer. Solidariteten er mindre fordi homogeniteten er mindre. Du kan blive medlem af nationen, men du må klare dig selv.

Hvis vi i Danmark udelukkende vælger den politisk-institutionelle indfaldsvinkel til de fremmede må vi gå i gang med at afvikle de økonomiske støtteordninger. Valget er klart. De fremmede accepterer grundloven, vores politiske institutioner og politisk kultur. Det kræver et minimum af dansk kundskaber. De skal evne at forstå vores demokrati og følge med i den politiske debat, så de til valg kan afgive deres stemme ud fra en personlig stillingtagen. De fremmede får lov til at beholde deres eget sprog og kultur i de andre sfærer af tilværelsen. Til gengæld skal de ikke forvente nogen udbredt social solidaritet.

De må klare sig selv. Demokratiopfattelsen bygger her på Alf Ross. Demokrati er en styreform og ikke en livsform. Hvordan de fremmede opfører sig i civilsamfundet og på markedet er op til dem selv.

Nationale sociale ingeniører har også opbygget store projekter omkring den politisk-institutionelle opfattelse af nationalstaten. Som tidligere beskrevet forsøgte Napoleon at skabe et europæisk system, der hvilede på frihed, lighed og broderskab. USA har en lang tradition for at eksportere deres politiske system til fremmede lande.

Den gamle Sovjetunion forsøgte i dens selvforståelse at hæve sig over stammer, folk og nationer. De sociale ingeniører ville eksportere deres system til fremmede lande. Russisk var statssproget. I virkeligheden var der tale om en russificering med udgangspunkt i det russiske folk som nation. Sovjetunionen og dens vasalstater i Øst- og Centraleuropa gik i opløsning i slutningen af forrige århundrede. Magthaverne havde forregnet sig. Trods mange års social ingeniørarbejde omkring skabelsen af et kommunistisk samfund, var den nationale identitet og nationen stadigvæk stærk. Stammerne og folkene var ikke forsvundet.

Som tidligere påpeget i essayet er Danmark en taberstat. Vi er blevet mere og mere homogene. Vi har ikke haft plads og overskud til at realisere større selvstændige projekter med udgangspunkt i den politisk-institutionelle opfattelse af nationalstaten. Vi er rykket sammen omkring os selv som stamme og folk. Trøstekluden har været opbygningen af en mægtig solidarisk og unik velfærdsstat. Vi har udviklet en række institutioner for folket. Folkeskole, folketing, folkebibliotek, folkepension, folkekirke, folkehøjskole, folkesange, folkeregister osv.

I mindre skala har vi efter Anden Verdenskrig forsøgt at eksportere vores politiske system i samarbejde med andre vestlige demokratier. Jævnfør den tidligere omtale af det nordiske, europæiske, atlantiske og globale projekt.

Som lille nation med et lille territorium vil det være vanskeligt at realisere den politisk-institutionelle opfattelse af nationen. Vi har ikke fysisk plads eller økonomiske midler til at huse alle de personer, der bliver forfulgt eller har dårlige levevilkår på kloden. Som lille nation bliver vi nødt til at definere os selv som en unik stamme. Ellers forsvinder vi. Denne skæbne er hændt for mange stammer i historiens løb. Tænk f.eks. på burgunderne fra Bornholm og deres riger i Vesteuropa.

De fremmede der ønsker at slå sig ned på vores grønne plet, bliver nødt til at gøre op med sig selv, om de vil acceptere os som danskere. Acceptere os som et folk. En nation med en lang og kompliceret historie. Et folk der har udviklet særlige vaner, gentagelser og traditioner. Om de vil acceptere, at det vil tage mange år før de bliver optaget som en del af folket. En del af det organiske fællesskab i en stamme.

Alternativet er, at vi i Danmark åbner op. Afskaffer vores omfattende velfærdsstat og vores udprægede solidaritet overfor hinanden. At vi går i retning af de anglesaksiske systemer som i velfærdsstatslitteraturen betegnes som residuale modeller. Her få man kun en begrænset hjælp fra det offentlige. Er vi som folk klar til at afskaffe den danske nationale fabrik til fordel for et politisk-institutionelt projekt, som gør integrationen af de fremmede lettere? Hvis vi er klar, kan vi uden risiko dele ud af statsborgerskab og danske pas.

Den globaliserede og økonomiske opfattelse

Endelig har vi den globaliserede og økonomiske opfattelse af nationalstaten. Staten skal kun give rammerne for økonomisk velstand. Staten er ikke udtryk for nogen fælles solidaritet og historie. Sammenholdet mellem borgerne findes i forbruget. De er fælles om at værdsætte gode boliger, biler, ferierejser, både, sommerhuse, motorcykler, elektroniske apparater, børnepasningsordninger, uddannelse, sygehuse osv.

Borgerne er dybest set individualister. De er økonomiske aktører, der ønsker at optimere deres nytteværdier. Homogeniteten er lille. De er historieløse. Det nationale og politiske fællesskab er ligegyldigt. Her kan de fremmede let integreres. De skal bare forsørge sig selv, være gode forbrugere og betale deres skat. Om de taler engelsk, spansk eller tyrkisk er underordnet.

I relation til figur 1 er sproget helt på markedets præmisser. Hvis det nye globaliserede sprog er engelsk, er der principielt ingen grund til at holde fast ved dansk. De fremmede i Danmark skal blot blive bedre til at tale engelsk. Få et sprog så de bedre kan fungere på markedets præmisser. Dansk er kun en besværlig dialekt i den globale anglesaksiske landsby. Markedet skal have lov til at udrydde de nationale dialekter, som forhøjer transaktionsomkostninger, når varer, tjenester, kapital og personer udveksles.

Hvorfor holde fast i nordjysk eller walisisk når det besværliggør ens karriere og senere forbrugsmuligheder? Sproget anvendes her opportunistisk af individet. Som tidligere omtalt er problemet blot, at sproget har mange funktioner og anvendes i flere sfærer af tilværelsen. Hvis man som person helt tilpasser sig sproget på markedets præmisser, hvad så med ens sprog i civilsamfundet og den måde, man kommunikerer med sig selv på? Kan man løse eksistentielle problemer ved hjælp af markedets sprog (bizsprog)? Ofte vil det give identitetskriser. Hvem er jeg? Hvordan kobler man den livsform, man er vokset op med f.eks. på en nordjysk bondegård sammen med en akademertilværelse i København?

Er vi klar til at ofre vores historie, vores identitet, fællesskab, politiske institutioner og velfærdssystem for blot helt at tilpasse os det merkantile globale anglesaksiske projekt? Er vi klar til at lade os opsluge i klodens mægtige menneskehave? Er vi klar til at afskaffe folkeskole, folkepension, folketing, folkebibliotek, folkesange, folkehøjskoler osv. for at blive en multikulturelt melting pot?

Tosprogethed og sproglig integration

De mange sprognuancer og sprog vi betjener os af i tilværelsen, gør det meget vanskeligt at tale om tosprogethed og sproglig integration af fremmede. Hvad for ord, begreber og sætninger skal den somaliske flygtning lære for at blive en god "*nydansker*"? Er det et sprog til at klare sig på markedet, i det civile samfund, i staten (demokratiet) eller til at forstå de store eksistentielle spørgsmål ved livet? Er en nydansker en person, der er blevet dansk både i forhold til markedet, det civile samfund, staten og i forhold til sin egen identitet og bevidsthed? Hvad vil det sige at tale dansk?

Overskriften på SAS` s nyhedsbrev til bonuskunder lyder: "*News og Offers*".

Ejendomsringen er blevet til "*estate-mæglerne*". Et andet ejendomsmæglerfirma hedder "*home*" og ikke hjem. Bogholderen er blevet til en "*controller*" eller "*account manager*".

Personale chef er blevet til "*Human resource manager*" osv.

Hvis den fremmede bor i et kvarter med andre flygtninge fra Somalia, er der vel ingen grund til, at vedkommende ændrer det sprog, hun anvender for at klare sig i det civile samfund?

Det er et åbent spørgsmål, om vi som samfund kan forlange, at en tyrker eller iraner skal ændre deres personlige eksistentielle sprog, når de lever i Danmark. Ord, begreber og sætninger som hidtil har givet deres liv mening. Det sprog som har dannet deres jeg. Det sprog som har konstitueret deres bevidsthed. Det sprog som bærer deres religiøsitet.

Følgen af at vi manipulerer og ændrer voksne menneskers eksistentielle sprog kan blive alvorlige identitetskriser. Hvem er jeg? Hvordan definerer jeg mig selv? Er jeg dansker, når jeg taler tyrkisk med mine forældre? Skal jeg i stedet tale dansk med mine forældre på trods af, at kommunikationen bliver dårlig, upræcis, tung og omstændig? Skal jeg tale tyrkisk eller dansk med min egen bevidsthed? Er jeg dansk, når vi i virksomheden taler engelsk?

Det er et problem for anden generationsindvandrere, at de i civilsamfundet taler tyrkisk med deres familie, men på markedet og i staten kræves dansk. Der opstår en sproglig disharmoni mellem de forskellige sfærer af tilværelsen. Umiddelbart er der ingen løsning på problemet. Den sproglige integration og gensidige komplementaritet mellem sprogene i de forskellige sfærer af tilværelsen kræver tid. Lang tid. Det er noget, der skal foregå i den enkeltes hjerne. Det er ikke et projekt for nationale sociale ingeniører. Alle ved, at fordi vi har lært lidt turistspansk på et aftenskolekursus, begynder vi ikke at tænke eller drømme på spansk.

Disharmonien mellem sproget i staten og det civile samfund har danskerne selv oplevet i perioden mellem 1864 og 1920. Statens sprog var tysk, men der hjemme talte sønderjyderne dansk.

Flere af os danskere har efterhånden accepteret, at hvis vi skal klare os på markedet bliver vi nødt til at anvende engelsk. Vi skriver vores opgaver på engelsk og taler måske dagligt engelsk i firmaet. Når det handler om civilsamfundet, vores eksistentielle sprog og sproget i staten foregår det endnu på dansk.

De fremmede i Danmark bør være klar over, at de næppe kan klare sig på markedet og i staten, hvis de ikke lærer det sprog, vi andre anvender i disse dele af tilværelsen. Mennesker, som ønsker at leve livet, må deltage i deres egen forsørgelse. Vi lever desværre stadig i nødvendighedens rige. De fremmede (og danskerne) må lære sproget på markedet. De må lære sproget i staten, for at de kan forstå og deltage i vores styreform og politiske kultur. Det skal være frit for alle, hvilke sprog de vil anvende i det civile samfund og i deres egen eksistentielle kommunikation. Naturligvis må en tyrker tale tyrkisk i familien og sammen med vennerne. Naturligvis må en tyrker drømme på tyrkisk!

Selve det at lære et sprog er dybest set et personligt ansvar for det enkelte menneske. Sprog er noget man tilegner sig for at klare sig. Det skaber automatisk motivation. Sprog er nødvendig læring. Naturligvis kan børn ikke stilles overfor et sådan valg. Her kræves det, at forældre og fællesskabet motiverer.

Del 3: Konklusion

Selv en rigtig dansker, altså ikke en nydansker, betjener sig af flere forskellige sprognuancer og sprog i de forskellige sfærer af tilværelsen. Derfor er det meget vanskeligt præcist at sige, hvordan fremmede sprogligt integreres i Danmark. Hvad skal de integreres til? At fungere på det globale verdensmarked? At fungere i deres familier, hos vennerne eller hos naboerne? At fungere i forhold til deres egen eksistens og identitet?

De fremmede skal integreres i forhold til at kunne fungere i den danske stat. Men det er ikke entydigt. Det kommer an på, hvordan vi betragter staten. Hvis staten er udtryk for et organisk fællesskab med udgangspunkt i et folk, bliver integrationen vanskelig. Det er ikke nok, at de fremmede blot lærer sproget. De skal også lære historien og kulturen. De skal lade dansk gælde i alle tilværelsens aspekter.

Danmarks historie og skæbne har gjort, at vi som danskere er et homogent, organisk folk. Noget unikt og identitetsskabende vi skal bevare. Noget der bidrager til verdens kulturelle mangfoldighed.

Som fællesskab har vi dyrket den organiske opfattelse af staten. Civilsamfundet og staten er smeltet sammen. Det hele er blevet dansk. Statens flag som ses på militærets kampenheder anvender vi også, når vores børn har fødselsdag. Vi er en stor familie, som samles omkring de rød-hvide farver.

Som fremmed er det vanskeligt at blive integreret i fællesskabet. Det vil tage flere generationer. Mange danskere kræver at de fremmede integrerer sig sprogligt på alle områder af tilværelsen. At de også tilegner sig vores vaner, gentagelser og traditioner.

Som lille nation er der meget fornuft i denne holdning. Vi har ikke plads eller råd til at gøre det på anden måde. Hvorfor skulle vi opgive vores solidariske velfærdsstat, vores

stammes kultur og vores fælles identitet og historie for at tilpasse os sprogene og kulturerne i de store befolkningshave? Hvis vi gjorde det vil vi som nation forsvinde med de sociale og psykiske problemer, det vil give. De fremmede er velkomne i Danmark, men på sigt må de acceptere en sproglig integration på alle områder af tilværelsen. De skal have tid. Vi skal være klar over at det er en vanskelig proces.

Hvis de fremmede vil bo i Danmark i gennem længere tid, må de vælge. Vil vi deltage i det organiske fællesskab? Vil vi optages i stammen? Den danske nation er for lille til at kunne overleve som et multikulturelt og multietnisk eksperiment. Men derfor skal vi stadig være tolerante. Derfor skal vi ikke lade os blænde af store projekter fra nationale sociale ingeniører.

Hvis vi betragter den danske stat som et politisk-institutionelt fællesskab, skal de fremmede også lære dansk. Men kun med henblik på at de kan forstå styreformen. At de ved selvstændig personlig stillingstagen kan sætte deres kryds ved valgdagen.

Integrationen er her ikke så omfattende. De kan udmærket tale deres oprindelige sprog når de er sammen med familie og venner. Naturligvis kan vi som samfund acceptere det. Men på langt sigt må de fremmede indse, at de må lære vores sprog i alle tilværelsens aspekter, hvis de vil være en del af folket. Hvis de vil have del i vores velfærdssystem. Hvis de vil opholde sig på vores og vores forfædres territorium.

Som en lille ø af mennesker med et sprogligt fællesskab og en lang fælles historie kan vi ikke acceptere at betragte Danmark som blot et fællesskab, der bygger på en politisk styreform. Danmark er mere end grundloven, folketinget, den politiske debat og de jævnlige valg.

Nye stater som USA, eller stater med store nationale mindretal kan have denne opfattelse, men ikke en lille homogen stamme som den danske. Vi bliver nødt til at have et fællesskab ud over vores styreform for på den måde at bevare vores suverænitet og skille os ud fra mængden. For ikke at blive opslugt af germanere, anglesaksere og slaver. En organisk nationalstat er ikke noget, vi har fået foræret. Det er et samspil mellem skæbnen

og vores forfædres kamp igennem århundreder. Noget som mange folkeslag uden stat i dag kun kan drømme om.

At betragte den danske stat som kun at være et fællesskab af forbrugere der ønsker materiel velstand er fattigt. Danmark er mere end lønsedlen, Bilka, de offentlige servicegoder og betalingsbalancen. Danmark er mere end konkurrenceevne og tilpasning til globaliseringen.

Hvis vi betragter den danske stat som blot et fællesskab af forbrugere, som ønsker økonomisk velstand, er integrationen meget let. De fremmede skal blot få sig et job, blive gode forbrugere og betale deres skat. Så er de integreret. Hvis de fremmede er veluddannede er det ingen grund til at de lærer dansk. De kunne med fordel lære at blive gode til engelsk, så de bedre kunne klare sig på det globale økonomiske marked.

Hvorfor skulle vi lade os opsluge i det anglesaksiske univers? Hvorfor skulle vi kaste det sprog over bord, som vore forfædre kreativt har skabt igennem mange hundrede år? Hvorfor skulle vi lade sproget på markedet dominere de andre universer af vores tilværelse? Hvor skulle vi som danskere med en lang kultur og historie lade os reducere til økonomiske aktører?

Denne form for overfladisk økonomisk skæbnefællesskab er ikke holdbar i længden. Hvis vi for alvor kaster os ud i det neoliberale og merkantile projekt vil vi snart forsvinde som selvstændig nation. Solidariteten vil ophøre, borgerne vil ikke betale skat, og alle bliver deres egen lykkes smed. Danmark bliver reduceret til et mægtigt prangermarked.

Sproget har igennem tiderne været anvendt af mange nationale sociale ingeniører til at skabe store projekter. Ofte er det endt i undertrykkelse, krig og ulykke. Projekter som har forulempet menneskers muligheder for at udtrykke sig. Projekter der har skabt store identitetskriser, fordi disharmonien mellem flere sprog i tilværelsens forskellige sfærer ikke har været let at forene. Personer der blev sprogligt nationaliseret, men som benyttede sig

af et andet sprog i det civile samfund. Personer hvis eksistentielle sprog var i kontrast med det sprog, der blev brugt af staten og på markedet.

De nationale ingeniører forstår ofte ikke, at sproget også anvendes af mennesker til at fortolke sig selv og deres omgivelser. At sproget er en metakode, som giver livet mening. Derfor skal vi som danskere passe på, at vi ikke forlanger for meget af de fremmede i Danmark. At vi ikke krænker menneskers integritet ved som sociale ingeniører at blande os i deres eksistentielle metakoder. At vi som sociale ingeniører skaber frustration, identitetskrise og livslede. De sociale ingeniører i Danmark må gøre op med sig selv, hvilke aspekter af de fremmedes tilværelse der skal fordanskes.

Den danske sammenhæng og historie gør det meget vanskeligt for os danskere at forholde os nøgternt til de fremmede. De fremmede har ikke gjort os noget godt. I de sidste mange hundrede år har vi tabt alle vore krige. Vi har vendt blikket indad. Vi har skabt en vældig og unik velfærdsstat, som viser solidariteten i vores stamme. Vi er et folk med en lang og gammel historie. Som et middel til at udskille os fra de store befolkningshave er vi blevet mere og mere idiosynkratiske. Det vil sige mere særegne og ejendommelige. Vi ser det bare ikke selv. Det er ikke dårligt. Det skaber lim og fællesskab. Det er udtryk for en kultur, som bidrager til mangfoldigheden i verden. Noget vi skal værne om.

Konklusionen er ikke, at vi nu skal starte en nyt projekt skabt af nationale ingeniører. At vi skal oprette et sprogministerium, have en sprogminister og have mere dansk i folkeskolen. Vi skal ikke gå i gang med at fordanske de engelske ord.

Vi skal i stedet konstatere, at vi ikke er innovative nok til at sætte en sproglig dagsorden. At ny viden og nye produkter ikke kommer fra Danmark og lanceres med danske ord, begreber og sætninger. Det er her udfordringen ligger og ikke i et sprogministerium.

For at få dansk på banen må vi som borgere dyrke vores fælles historie og kultur. Deltage i de politiske processer frem for bare at være passive forbrugere og lønmodtagere på den

globale markedsplads. Ønske os mere indsigt i vores forfædres liv end blot at ønske os en chartertur til Ibiza, en ny computer eller bil.

Globaliseringen og de fremmede kan være med til at revitalisere Danmark. Vi bliver inspireret, og vi får lyst til at være danskere. Vi bliver lokale og søgende på trods af CNN og vores rejser til udlandet.

Konklusionen er, at tosprogethed er en forenklet problemstilling. Der har altid været mange sprog og sprognuancer i Danmark. Mange dialekter og sprognuancer indenfor forskellige sociale klasser. Ord, begreber og sætninger er også forskellige indenfor forskellige områder af tilværelsen. Derfor er dansk ikke bare dansk!

Som nation bliver vi nødt til at acceptere dette faktum og ikke lade os forføre af nye nationale sociale ingeniører. Vi har igennem lang tid været klar over, at engelsk, tysk og fransk er vigtige sprog på markedet. Det anglesaksiske sprog har længe været obligatorisk i folkets skole. Globaliseringen gør det endnu vigtigere. Men derfor har vi bibeholdt dansk i staten. Vi taler dansk i folketinget og i de nationale medier. Vi taler dansk i civilsamfundet. Vi taler dansk i familien og sammen med vores naboer. Vi taler dansk, når vi kommunikerer med vores bevidsthed. Vi fortolker os selv med danske ord, begreber og sætninger.

Der er ingen grund til at ændre på disse forhold. På trods af globaliseringen er der ingen grund til at frygte, at vi vil begynde at tale engelsk i folketinget, engelsk med vores børn og naboer eller drømme på engelsk.

Dato: 10. april 2003